

Nas tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

LETO XII./STEVILKA 9

CELOVEC, DNE 3. MARCA 1960

CENA 2.— ŠILINGA

„Naprednost“ in volitve

V nedeljo, dne 6. marca bo koroško ljudstvo zopet volilo nov deželni zbor. S tem bo sorazmerno mlačna volilna borba zaključena. Volilni programi niso v politično življenje v deželi prinesli nič novega. O njih smo že večkrat poročali in to povsem zadostuje. Končno pa so sklepi, ki jih je sprejel nedavni zbor zaupnikov Narodnega sveta koroških Slovencev in ki jih v tej številki ponovno objavljamo, dovolj jasni.

Pač pa smo prisiljeni pribiti in razjasniti nekaj dejstev in resnic. To pa zato, ker jih je strankarsko usmerjena propaganda, ki je sicer pisana v slovenskem jeziku, a ne v slovenskem interesu, namenoma zamislila in izmalila. Gre za takozvane »napredne sile«, katerim naj bi po želji nekaterih Slovinci zopet dali svoje glasove. Pravi, da je pač stranka vladne večine v gospodarski in socialni politiki bolj napredna in nadalje menijo, da bodo te »napredne sile« vsaj »počasni krenile na pot demokratizacije in na pot zblizanja med narodi« do pravičnega reševanja narodnostnega vprašanja na Koroškem.

Toda pogledimo dejstvom v oči: Na Koroškem je od prvega dne po padcu nacizma na oblasti vlada, v kateri imajo večino in glavno besedo »napredni« socialisti. V 15 letih je ta vlada na gospodarskem področju dosegla to, da je naša dežela nekje na repu zveznih dežel Avstrije glede gospodarskega napredka. Narodni dohodek je v celi vrsti dežel znatno višji kot pri nas, čeprav je naša dežela bogata na lesu, ki spada med najbolj iskano blago in je ljudstvo pridno in delavno. In Koroška je tudi edina zvezna dežela Avstrije, ki je bila zasedena po zapadnih velicah, a je bil znatnemu delu naše dežele z zakonom priznan položaj zaostalega predela. Nahaja se torej v istem položaju kot predeli pod sovjetsko okupacijo, ki so morali skozi dolga leta na lastni koži okušati komunistični »delavski raj na zemlji«. To so torej sadovi socialistične vladavine na Koroškem ali načrtnega zapostavljanja južnega dela dežele. Zato morajo mnogi mladi kmečki ljudje iz naših krajev iskati dela drugod, ker ga zanje pač doma ni, dočim vlada drugod pomanjkanje delovne sile. Socialisti pač ne morejo imeti pravega razumevanja za potrebe kmečkega stanu.

V narodnostnem pogledu sta pa v preteklosti obe glavni stranki tekmovali najprej z nekdanjim nacističnim VdU-jem in sedaj z iz njega izšlo stranko svobodnejcev (FPÖ-Freiheitliche Partei Oesterreichs), kdo bo bolj nemško patriotski. Od tod »freiheitliche Gesinnung« socialistov in njihovo volilno geslo »Wählt kärntnerisch, wählt sozialistisch«. Torej je namerno zavijanje dejstev, če nekdo stranko, ki mu je pač ideološko skupna in temelji na naukih Karla Marxa, skupnega očeta socializma in komunizma, zato namenoma prikazuje v nepravi luči tudi glede zadržanja v narodnostnih vprašanjih.

Samo nekaj dejstev o resničnem zadržanju te stranke v narodnostnih vprašanjih:

- Deželna oblast, ki je v socialističnih rokah, ni ničesar storila proti tistim, ki so organizirali in podžigali gonjo proti Slovincem, prav posebno pa ne glede gonje proti dvojezični šoli in tudi ni nastopila proti organizatorjem protizakonitih šolskih štrajkov.

- Deželni šolski svet, ki mu načeljuje socialist, je — sklicujoč se na prav te proti-

zakonite šolske štrajke — samolastno odpravil obvezno dvojezično šolo.

- Slovenske organizacije so o gonji in pritisku, pod katerim so se vršile odjave od pouka slovenščine leta 1958, izdale obširno in dokumentirano spomenico, v kateri so z imeni, priimki in kraji navedle tudi vrsto uradnih oseb, ki so zlorabile svoj položaj za to odjavno akcijo. Do danes še nismo slišali, da bi višja oblast koga klicala na odgovor.

- Zakon o manjšinskem šolstvu je bil sporazumno delo obeh koalicijskih strank in je mogel biti sprejet šele potem, ko so socialisti pristali na »pravico staršev« v manjšinskih šolah, čeprav glede drugih šol to pravico še naprej odločno odklanjajo (na primer glede katoliških zasebnih šol).

- Zakon o slovenskem uradnem jeziku na sodiščih je pripravil socialistični minister in oba zakona sta bila v državnem zboru sprejeti z glasovi vseh strank, tudi komunistične, spričo česar pri-

jazne besede v tej zvezi izgube sleherno veljavo in pomen. Te so bile namenjene zgolj za vabo lahkovernih kalinov pri volitvah. Na podoben način sta bila oba zakona sprejeta tudi v koroškem deželnem zboru, kjer imajo »napredne«, to je socialistično-komunistične sile celo absolutno večino in lahko delajo kar hočejo. To so dokazale, ko so brez mnogo besedičenja proti volji drugih strank predčasno razpustile deželni zbor, ker je pač to bilo v njihovem interesu.

- Kadar jim je le kazalo, so te »napredne sile« podprle celo svetovnonazorno nasprotno stranko — proti Slovincem (primeri: volitve župana na Blatu, v Št. Janžu v Rožu, Globasnici itd.).

Tako se torej te »napredne sile« počasi kretajo, a ne po poti zblizanja med narodi in pravičnega reševanja narodnostnega vprašanja, ampak po poti »poskusa likvidacije Slovencev«. To pa se jim ne bo posrečilo, kajti taki in podobni poskusi trajajo že 100 let, a Slovinci smo še vedno tu, na svoji zemlji, ker zaupamo vase in v pravico. Zato tistim, ki priporočajo take »napredne sile«, odgovarjamo, da le tele voli svojega mesarja.

- KRATKE VESTI -

Zopet je ušel smrti Caryl Chessman, ki že leta čaka v jetnišnici Sacramento (USA) na izvršitev smrtne obsodbe, ki jo je nad njim izreklo sodišče zaradi ropov, nasilstev in umora v roparske namene. V ječi je Chessman uporabil čas zato, da je študiral zakone in pravne knjige ter se izobrazil v izbornega jurista. Z vrsto pritožb mu je uspelo, da je dosedaj ušel smrti. Spisal je tudi dve knjigi o svojem zločinskem življenju, ki sta mu prinesli milijone. Toda ko je pred 14 dnevi vrhovno sodišče odklonilo njegovo zadnjo pritožbo in je nato guverner Brown odbil tudi prošnjo za pomilostitev, je izgledalo, kot da je končno Chessmanu vendarle napočila zadnja ura, kajti dan in čas usmrtnice je bil določen. Toda četrte ure pred izvršitvijo smrtne obsodbe jo je guverner zopet odložil za 60 dni, ker je dobil iz zunanjega ministrstva v Washingtonu brzojavko, da bi usmrtnice Chessmana, ki je zaradi svoje izredne usode postal svetovno znan, neugodno vplivala na razpoloženje v Južni Ameriki, kavalor se je te dni predsednik Eisenhower podal na državni obisk.

Krepkega sinka je porodila angleška kraljica Elizabeta minuli teden. V Angliji pa tudi po vsem Commonwealthu (to je skupnosti britanskih narodov, ki združuje bivše angleške kolonije, katere so postale samostojne) je zavladalo veliko veselje. Mati in sin se dobro počutita in britanska monarhija je z novim princem še bolj utrjena kot prej. Sedanja angleška rodbina ima 3 otroke, 2 fantke in 1 punčko.

Vesel dogodek so imeli tudi na Japonskem, kjer je princesa Michiko, soproga princa — prestolonaslednika Akihito porodila svojega prvega otroka, sina. Po vsem Japonskem je zavladalo veliko veselje, da je nasledstvo na prestolu zagotovljeno. Posebno veselje pa so lahko starši princese, ki sicer niso plemenitega rodu, ampak zelo bogati, kajti, na borzi so delnice njihovih mlinov (so največji mlinarji na Japonskem) po srečnem porodu zelo narastle.

Karneval je zahteval 30 smrtnih žrtev, je ugotovila zapadnonemška policija v svoji statistiki na pepelnično sredo. Večina smrti je bila povzročena pri prometnih nesrečah po vinjenih vozačih. Samo v pokrajini Severno Porenje — Westfalska so našli 25 prometnih nesreč s smrtnim izidom. Povrh tega je bilo še 123 oseb težko ranjenih.

5000 mrtvih je zahteval strahovit potres v Maroku, ki je razrušil pristaniško mesto Agadir v Maroku, na severno afriški obali Sredozemskega morja. Števila ranjencev pa ni moč predvidevati, vendar gre v več tisoč. Od 50.000 prebivalcev mesta je 35.000 ostalo brez strehe. Prve zemeljske sunke so potresne opazovalnice zabeležile že v popoldne, vendar so bili tako lahki, da se v Agadirju nihče ni zmenil zanje, edino živali, posebno pa psi in konji so se od tistega trenutka naprej obnašali kot da bi ponoreli. Sredi noči, okrog ene, pa je drugi, siloviti sunek v nekaj hipih spremenil cvetoče mesto v morje ruševin. Kar ni uničil potres, je dovršil velikanski morski val, ki je kot povodenj takoj zagrnil mesto. Cestne, železniške in telefonske zveze z Agadirjem so pretrgane. Marokanska vlada je mobilizirala vse svoje letalske sile ter vzpostavila zračni most z Agadirjem, da oskrbi prebivalce z zdravili, živili in predvsem s pitno vodo, kajti potres je zasul tudi vse studence.

sul tudi vse studence. Francoske, ameriške in nizozemske vojne ladje, ki so imele ob času potresa manevre v bližini, so dobile povelje, da takoj odplujejo proti Agadirju in sodelujejo pri pomoči težko prizadetemu prebivalstvu.

Naše stališče k volitvam

Dne 24. februarja je širša seja Narodnega sveta koroških Slovencev sprejela glede deželnozborskih volitev naslednje sklepe:

Pri teh volitvah gre za konkretna vprašanja vsakdanjega življenja v okviru splošnega političnega in gospodarskega dogajanja v deželi. Razume se, da smo na teh vprašanjih zainteresirani in bomo po tem uravnavali svojo odločitve.

Tako kot Slovinci in kot kristjani pa moramo z obžalovanjem ugotoviti, da ni v deželi nobene politične stranke, ki bi z dejanji kazala razumevanje za naše v členu 7. državne pogodbe zajamčene pravice ter za naše kulturne in gospodarske potrebe.

NARODNI SVET KOROŠKIH SLOVENCEV

Važni volilni predpisi

1. Glasuje se topot prvič v deželi z uradnim volilnim listkom, na katerem je s tekočimi številkami navedenih pet strank, ki so vložile svoje liste. Veljavno volite tako, da prekrizate krožec poleg tiste stranke, ki ji hočete dati svoj glas. V vseh drugih primerih (pretrgan, nepočrtan listek ali prazna kuverta itd.) šteje kot neveljaven glas.
2. Volitve so svobodne in tajne, to se pravi, da te ne sme nihče kontrolirati pri oddaji glasu.
3. Volilne dolžnosti pri deželnozborskih volitvah ni in zato tistim, ki ne volijo, ne grozi nobena pravna posledica in jih nihče ne more klicati na odgovor.

Južna Tirolska pred Združene narode?

Največji ameriški list »New York Times« poroča, da avstrijski diplomati »na tistem plečju mreže med delegati afriških in azijskih držav pri Združenih narodih z namenom, da jih pridobijo za podporo svojih zahtev proti Italiji glede Južne Tirolske, ki jih nameravajo zopet iznesti pred Združenimi narodi. To akcijo razvijajo kljub odklonitvam s strani vlad Združenih držav, Velike Britanije in Francije. Te vlade so brez ovinkov pojasnile Avstrijcem, da ne bodo podprle nobenega poskusa, zopet spraviti spor Južne Tirolske pred Združene narode.

Dobro poučene osebe na Dunaju pa vedo povedati, da zadnje čase tudi sovjetska vlada ni več naklonjena zamisli spremeniti južnotirolsko zadevo v večji mednarodni spor. Se razume, da to nikakor ne izključuje možnosti, da v primeru, da se upanja na popustitev napestosti med Vzhodom in Zapadom ne uresniči, sovjetska vlada zopet spremeni svoje mnenje. Washington, London in Pariz so svetovali Avstrijcem, da naj v primeru, da se bo rimska vlada še naprej branila izpolniti pogodbo med Italijo in Avstrijo v Parizu leta 1946, zadevo predloži med-

narodnemu razsodišču v Haagu. (To razsodišče more vzeti zadevo v pretres le, ako se obe stranki vnaprej obvezeta, da sprejmeta pristojnost tega sodišča ter da bosta njegov izrek izvršili, op. ur.)

List poroča nadalje, kako sta zunanji minister dr. Kreisky in državni tajnik dr. Gschnitzer pred kratkim poskušala pridobiti angleškega zunanjega ministra za podporo v južnotirolski zadevi, toda ta »mu je odgovoril enako kot Amerikanci«. V Parizu, kamor sta se bila potem podala avstrijska zunanja politika, pa »jima je francoski zunanji minister Couve de Mouville pripravil še hladnejši sprejem«.

Dr. Kreisky in dr. Gschnitzer se te dni mudita v Varšavi na Poljskem, sredi marca bosta pa šla v Beograd.

Samo 1500 dinarjev v malih bankovcih do 100 dinarjev smejo odslej nesti s seboj tuji potniki v Jugoslavijo, sporoča tukajšnji jugoslovanski generalni konzulat. Pač pa so bile olajšane formalnosti glede vizuma, kajti pri prošnjah ni treba prilagati fotografij. Ostanjejo v veljavi vse takse.

Politični teden

Po svetu . . .

Eisenhower in Hruščev na potovanju

Voditelja obeh najmočnejših sil na svetu, Ameriških združenih držav in Sovjetske zveze sta bila tudi ta teden na potovanju, seveda vsak zase in po svojih potih.

Ameriški predsednik Eisenhower je nadaljeval svojo turnejo po Južni Ameriki ter se je ustavil v Braziliji in Argentini, kjer pa je bil sprejet z mešanimi občutki.

Težave USA v Južni Ameriki

Težave med Združenimi državami in Južno Ameriko so gospodarskega in psihološkega značaja. Na gospodarskem področju bi južnoameriške države želele prodajati svoje surovine v Severno Ameriko v neomejenih količinah, kar pa je postalo spričo notranjega gospodarskega položaja v Združenih državah samih nemogoče, kajti mnogo tega blaga, posebno kovin, proizvajajo Združene države doma in se razume, da bodo prvo gledale na lastna podjetja. Zato je bil uvoz nekaterih južnoameriških surovin v Združene države omejen. K temu se je pridružil še splošni padec cen surovin na svetovnem tržišču. Južni Amerikanci menijo, da jih bogati »yankeesi« — kot ondi zasmehljivo imenujejo Združene države, izkoriščajo. To je v mladini zbudilo ostre nacionalistične struje. Komunisti seveda te težave izkoriščajo za svoje namene in nastopajo kot hujskači na demonstracijah študentov in delavcev.

Na plenarni seji brazilskega parlamenta je predsednik Eisenhower poudaril željo Amerike po poštenem in enakopravnem sodelovanju med obema kontinentoma, obenem pa izrazil upanje, da bo v bližnji bodočnosti moč ogromne vsote, ki sedaj grede za brezkoristno in nevarno orožje, uporabiti v koristne mirovne namene.

Iz Brazilije je odšel naprej v Argentino, ki ima podobne probleme, od tam pa v Chile, kjer so Eisenhowerja sprejeli z velikimi slovesnostmi, saj je on prvi ameriški državni predsednik, ki je obiskal to južnoameriško republiko.

Kljub raznim motnjam pa se Eisenhowerjevo potovanje po južni Ameriki dobro razvija, deloma zato, ker zna ameriški predsednik s svojim ponašanjem pridobivati simpatije, deloma pa tudi zato, ker je na to potovanje prišel temeljito pripravljen. Spremljajo ga gospodarski strokovnjaki in ameriška vlada je v znatni meri uvidela svoje minule napake v tem delu sveta in si resno prizadeva, jih popraviti.

Hruščev v Aziji

Sovjetski ministrski predsednik Hruščev pa plete naprej štrene v Aziji, vendar mu posel ne gre tako od rok, kot si je morda mož predstavljal. Za njegovimi svetlimi smehljaji se namreč dviga temna senca kitajskega imperializma, ki sega danes do indijskih goratih obmejnih pokrajin in mlade azijske države sumijo, da utegne jutri kitajski krempelj poseči tudi kam drugam.

Zato je bil Hruščev velikopotezen. Indoneziji, republik, ki je nastala iz nekdanje nizozemske kolonije Jave, na istoimenskem otočju sredi Tihega oceana, je dal posojilo v znesku 1 milijarde rubljev, v zameno pa je indonezijska vlada podpisala s Sovjetsko zvezo sporazum o »kulturni izmenjavi«. Hruščev je tudi indonezijskega predsednika Sukarna povabil v Moskvo, Sukarno namreč vlada kot diktator in misli, da bo z vladavino po sovjetskem vzorcu svojo gospodarsko zaostalo državo naglegle moderniziral kot pa z demokratičnimi metodami. Vendar je Hruščevu topot nekoliko spodrsnilo. Ne poznavajoč svojevrstnih običajev te vzhodnjaške dežele, kjer rasteta poper in cimet, je odklonil mlado deklico, ki mu jo je dala indonezijska vlada na razpolago, da mu krajša samotne večere. Po evropskih pojmi Hruščevu ni kaj oporekati, toda Indonezijci so smatrali to za grobo nacionalno žalitev, ki jo tudi 1 milijarda rubljev posojila komajda izbriše.

Nemška nerodnost je neuničljiva

V stari Evropi pa so Nemci zopet poskrbeli na tipično njihov način za razburjenje. V sredi prejšnjega tedna je list »New York Times« prinesel vest, da je bonnska vlada zaprosila Španijo, da ji ondi dovoli vojaška oporišča, ki jih bo uporabila kot svoja skladišča za orožje in municijo ter

kot vežbališča za svoje letalstvo. Vlada generala Franca ni bila načeloma nenaklonjena tej prošnji.

Ta vest je učinkovala kot če s palico podrežat v osje gnezdo. Najprej so začeli sovjetski listi pisati o novi osi »Bonn-Madrid« ter začeli obujati spomine na nacistično povezavo Hitler-Franco. Pa tudi na Zapadu so se dvignili nevoljni glasovi. Najostrejši protesti so prišli iz Londona, pa tudi skandinavski članici Atlantskega pakta, Danska in Norveška sta proti.

Samo po sebi Zapadna Nemčija res potrebuje spričo modernih vojaških metod skladišča v zaledju, kajti njeno ozemlje je preblizu »železne zavesi« in bi v primeru vojne v nekaj urah utegnili postati prvo frontno področje. Tudi je sedanje ozemlje Nemčije premajhno za polete naglih, prekozvočnih letal, ki prelete v eni uri nad 1000 km. To dokazujejo številni letalski incidenti zadnjega časa, ko je več nemških reakcijskih letal zašlo preko »železne zavesi«.

Toda zaenkrat živimo v mirnem času in zato so v prvi vrsti merodajni politični vidiki. In s teh vidikov je zapadnonemški podvig dokaz »slonovske toposti«, je zapisal londonski »Times«. Povrh tega kaj naj koristijo Zapadni Nemčiji oporišča v Španiji, do katerih ne more po suhem, ampak samo po zraku. Bonnska vlada je pred svojimi pogajanjmi s Španijo sicer obvestila generala Norstada, vrhovnega poveljnika atlantskih sil ter vlade Francije. Velike Britanije in Amerike, ki pa so Bonnu ta korak odsvetovali. Bonnska vlada pa je kljub temu svoje razgovore s špansko vlado nadaljevala in dosegla, da je sedaj zopet dvignila proti sebi valove mednarodnega ogorčenja, ki skorajda presegajo nerazpoloženje, ki so ga zbudile mazaške akcije kljukastih križev. Trmasti bonnski obrambni minister Strauß je bil nad tem odmevom svoje »vojaško neoporečne« akcije presenečen, a je vendar moral popustiti. Sedaj je zadevo vzelo v roke vrhovno poveljstvo Atlantskega pakta in francoska vlada bo zapadnonemški vladi dala potrebna oporišča na svojem ozemlju. Seveda pod svojo kontrolo in pod nadzorstvom Atlantskega pakta. Ta incident je zopet dokazal kako globoko je še nezaupanje proti nemški vojaščini. Globlji vzrok je namreč ta, da bi ondi mogla Nemčija ob prijaznem mižanju španske vlade nekontrolirano tudi vršiti atomske raziskave in izdelovati celo atomsko orožja. Vse skupaj je sedaj padlo v vodo in vsekakor jo to bila učinkovita lek-cija Nemcem k skromnosti.

. . . in pri nas v Avstriji

Pust je pomiril politiko

Vesela doba pustnih zabav, ki je prejšnji teden dosegla svoj višek, ko skoraj ni bilo dneva, da ne bi bilo kakega plesa ali druge zabave, je očividno pomirljivo vplivala na duhove politikov, ne nazadnje zaradi tega, ker so bili vrli možje zaradi nočnih naporov pač podnevi trudni. Posebno na Dunaju, kjer se v glavnem odigrava naše notranjepolitično življenje, so razni plesi poslužili skorajda javna zadeva in zato morajo seveda politiki, kot »javni

Na Koroškem gre volilni boj k višku

Pričakovana presenečenja so doslej izostala, kajti nič novega ni slišati z volilne fronte, kjer grme najtežji topovi. Vendar je strelivo staro in bolj podobno bengaličnemu ognjemetu, kjer vidiš sicer mnogo pisanih barv, oglašujoče poka, a potem se vse razblini v nič. Obe koalicijski stranki vztrajata na svojih položajih in se pripravljata na — zmago.

Strah rjavih ima velike oči

Za cvetke v volini borbi pa skrbe za sedaj le rjavkasti pristaši FPOe. Tako je brati v njihovem masovnem letaku, ki ga je pošta raznašala po vseh hišah, da je »slovenizacija naše domovine že zavzela vznemirljiv obseg. Po najmanj desetih letih ne bo na Južnem Koroškem več mesta za nobenega uradnika, ki ni dokončal slovenske gimnazije. . . Korošci, bodite budni, kajti vžigalna nit preko Karavank že goril« — Kam neki? Strah ima pač velike oči, posebno še v pustnem času.

delavci« biti zraven. In po prečuti noči, zavzitem sektu ter drugih dobrotah pač človek ni pri volji, da bi se s kom kregal (razen s svojo boljšo polovico) ali celo resno razpravljaj o resnih zadevah.

Višek pustne sezone je vsekako bil dosežen z »opernim plesom« (Opernhall) na Dunaju, ki se je razvil v pravcato državno slovesnost. To tradicionalno, čeprav ne tako staro prireditve (v tej obliki obstaja namreč šele od leta 1936) je počastil sam državni predsednik dr. Schärfl, zvezni kancler ing. Raab ter vrsta ministrov, strankarskih funkcionarjev, diplomatov, ki so se v plesnem vrvežu pomešali med gledališke in filmske igralce ter druge smrtnike, ki so imeli dovolj denarja za vstopnino, za drage pijače in še dražje plesne obleke svojih žena in hčera in so se ob taktu valčkov, polk pa tudi modernih ritmov vrteli do zore. Vendar plešasti in trebušasti politiki niso bili glavna atrakcija tega plesa, ampak 14.000 svežih nageljev, ki so prišli naravnost iz italijanske riviere kot dar italijanske tujskoprometne zveze. Vsaj za nekaj ur je v opojnem duhu italijanskih nageljev bilo pozabljeno južnotirolsko vprašanje. To je vsekakor prava diplomacija, s katero se kaj doseže. Poleg teh italijanskih rož pa je bilo še 199 dunajskih rožnatih devic namreč 199 »debutantk« to je mladih deklet, ki so ta večer v snežnobelih oblekah prišle na svoj prvi ples. Dolge tedne so jih plesni učitelji opernega baleta vadili v polonezi. So to bile hčere iz najboljših dunajskih družin. V prvi vrsti je bila poleg hčerke finančnega ministra Kamitzja hčerka komornega pevca Antona Dermote, slovenskega rojaka, ki je že dolga leta član dunajske opere in svetovnoznan umetnik.

Razsežni prostori državne opere so bili polni do zadnjega kotička, vendar je šel marsikdo tja zato, da se »pokaže« kajti ta ples je prenašala televizija (Fernsehen) ne le po vsej Avstriji, ampak v še dvanajst drugih evropskih držav. Se razume, da si politiki take lepe priložnosti niso pustili uiti.

Obeta se burna pomlad

Toda vsakega veselja je enkrat konec in mnogi znaki kažejo, da bo po hudi zimi pomlad precej razburkana. Sindikat gradbenih delavcev je z ozirom na odklonitev paritetne komisije, da pristane na povišanje mezd gradbenim delavcem, sklenil, da počaka le še do 12. marca, za potem pa napoveduje ostrejšje korake. Tudi zdravniški bolniških blagajn zopet zahtevajo povišanje svojih honorarjev. Ako bolniške blagajne ne pristanejo na povišanje honorarjev bo od 31. marca nastopilo »brezpogodbeno stanje«. Na ta dan namreč poteče dosedanja pogodba med organizacijo zdravnikov in bolniškimi blagajnami in ako do takrat ne bo sklenjen noben sporazum, bodo morali bolniki vsaki pregled in zdravljenje sami plačevati, kljub temu, da jim bodo pri plačah še naprej odtegovali prispevek za bolniško blagajno. Spor postaja precej oster, vendar je upati, da bo še pred 31. marcem urejen.

Tudi novi zakon o nedeljskem počitku prinaša nove skrbi kmetom. Po novi uredbi bo onemogočena predelava mleka ob nedeljah in tudi posojilnice ne bodo smele ob nedeljah biti odprte. Predsedstvo kmetijskih zbornic je proti novemu zakonu že izrazilo svoje pomisleke.

SLOVENC

doma in po svetu

Mednarodno srečanje kiparjev v Slovenski Istri

V prihodnjem poletju bo v bližini Portoroža, na eni izmed najlepših točk slovenske obale, ki se po naravnih krasotah lahko meri s francosko Riviero ali pa ligursko in amalfitansko obalo v Italiji, zrastle kolonija umetnikov raznih narodnosti, ki bodo ondi taborili, obenem pa pod milim nebom, v »naravnem« ateljeju ob morju ustvarjali. Lani je bila taka kolonija na Gradiščanskem v Avstriji. Te se je udeležil tudi mladi slovenski kipar Ivan Lenassi iz Kopra. Po njegovem prizadevanju so se potem merodajni krogi odločili, da organizirajo letos tako kolonijo v Sloveniji in tako nudijo umetnikom najrazličnejših narodov nove vtise in možnosti ustvarjanja, obenem pa jih tudi seznanijo z lepoto in značilnostmi slovenske zemlje.

V Kanadi nabirajo za koroške dijake

V počastitev spomina škofa Rožmana, ki je v svojem govoru lani na Slovenskem dnevu v Clevelandu označil podporo dijakov slovenske gimnazije v Celovcu kot glavno zadevo vseh slovenskih rojakov povsod po svetu, je »Posojilnica Janeza Ev. Kreka« v Torontu ustanovila poseben sklad za ta namen z značko »Koroška«, kjer se bodo na tekočem računu zbirali vsi denarni prispevki. Kot prvi dar za ta sklad je omenjeni denarni zavod slovenskih rojakov v Kanadi naklonil dobiček svojega letnega plesa, ki je bil dne 20. februarja.

Stoti rojstni dan slovenske redovnice

Dočakala ga je pred kratkim šolska sestra M. Evangelista Vogl v Mariboru. Če si jo predstavljate kot majhno, sključeno starko, ki je že čisto v dve gube zlezla, se zelo motite. Prav velika sicer ni, a je ravna kot sveča, vitka in gibčna. Bere in piše še brez očal. In pri pisanju se ji roka prav nič ne trese. Svojo starost čuti le toliko, da ne prenese nobenega napora, zato mora tudi čez dan večkrat leči. Drugače se pa pohvali, da ni bila nikoli zares bolna in zdravnika ni nikoli potrebovala. Pač enkrat, in sicer pred nekaj leti, ko si je zlomila nogo. Zdravnik je menil, da ji zaradi starosti ne bo toliko zrasla, da bi lahko brez opore hodila. Vendar ji je svetoval, naj le poskuša stopati s tisto nogo. Pa jo je res primorala, da jo je zopet nosila, saj je vsak dan po celo uro stopala na mestu, medtem ko se je z obema rokama držala za posteljo. Sedaj ne potrebuje nobene palice. Seveda, daleč ne pride, po hiši pa še kar urno hodi in si še sama malo pospravi, čeprav težjega dela ni bila nikdar vajena. Vse življenje je namreč poučevala klavir, dokler ni bila z ostalimi sestrami po Hitlerjevih vojakih izgnana iz samostana in je morala prijeti tudi za drugo delo. Dobro se še spominja, kako je bilo takrat hudo, ko so jih brez vsega postavili na cesto. Vendar raje pripoveduje o prejšnjih, lepih časih, saj je sodoživljala cvetoči razvoj svoje Kongregacije, ki je imela takrat velik samostan v Mariboru, poleg njega pa še veliko in lepo lastno šolsko zgradbo z vsemi stopnjami šol od otroškega vrtca in ljudske šole vse do zadnjega letnika učiteljskega. In vsako leto je bilo na novo preoblečenih po trideset novih postulantinj. Ni čudno, da še vsa živi v spominih na tiste lepe čase!

Lansko leto je obhajala 80-letnico redovnega življenja. Za ta redek jubilej je prejela tudi brzojavno čestitko od pokojnega sv. očeta. Pozneje je zvedela, da so sv. oče v pisarni vprašali, če se niso zmotili in obhaja le 80-letnico rojstva in ne redovnega življenja. V molitvi in pričakovanju novega rojstva, rojstva za nebesa preživlja večer svojega blagoslovljenega življenja.

Enak blagoslov in bogata leta redovnega življenja želimo vsem kandidatkinjam, ki bodo 7. marca 1960 sprejete kot postulantinje v redovno družino v kapeli šolskih sester v Celovcu.

50-letnica znanega časnikarja

Z Abrahamom se je srečal Lučko Sekolec, nekdanji šef mariborskega uredništva »Slovenca«, največjega dnevnika v Sloveniji v času med obema vojnama. V svojem delu je bil objektivni in soliden ter je v spodnještajski prestolnici ob Dravi zaradi svojih osebnih kvalitiet užival velik ugled. Vselej je bil odločen katoličan in je to svoje pričanje tudi v dejanjih izpričeval, posebno kadar je šlo za razkrinkavanje komunizma. Med drugo svetovno vojno je živel pretežno v Novem mestu na Dolenjskem, kjer je pri bombardiranju izgubil ženo in dva otroka. Nekaj let je po koncu vojne preživel v Avstriji, nakar je odšel v Anglijo, kjer so ga tamošnji naši rojaki izvolili za predsednika »Društva Slovencev« v Londonu.

To poročilo je pravzaprav nekoliko zapoznelo, kajti jubilej je hotel v svoji skromnosti ta svoj življenjski mejnik enostavno zamolčati, vendar tudi časnikar pred drugimi časnikarji ni varen. Tudi naš list se pridružuje čestitkam!

Orel — kralj zračnih višav

Kakor vlada lev živalim na zemlji, tako je orel kralj ptic in zračnih višav. Razne pravljice pripovedujejo, kako je bil izvoljen za kralja in kako ga druge ptice kot takega priznavajo. V bajeslovju raznih narodov zavzema prvo mesto, saj živi pri bogovih. Orel je oproda boga bliska in groma, njega samega pa strela ne more zadeti, tako vsaj pravi stara nemška receptna knjiga.

Tako je postal orel tudi prilastek kraljev. Orel je bil vojni znak rimskih legij; če je legija izgubila svojega orla, so se vojniki razkropili. Nemški državni orel izvira iz leta 1195. Od leta 1433 je bil dvo-glavi orel simbol nemškega cesarstva. V raznih državah je bil ali je še red orla najvišje vojaško odlikovanje. Znan je tudi Napoleonov kult orla. Med krščanskimi znamenji velja orel kot simbol evangelista Janeza.

V starih grških in rimskih pravljičah in bajkah je orel sveta in božja ptica. Na letu, ki ga vodi v zračne višave, spremlja duše na drugi svet.

Kot božanska ptica je bil orel preroška žival, ki je posredovala božja prerokovanja. Bajke sta rojstvo Aleksandra Velikega oznanila dva orla, ki sta se spustila na streho kraljevske palače. Srečanje s to božjo živaljo je pomenilo veliko srečo in so ga tolmачili zelo ugodno. Pomenilo pa je nesrečo, če je orel nesel v kljunu kačo. Predvsem je bil pojav orla pred bitko dobro znamenje, ki je napovedovalo zmago. Stari germanski rodovi so utrjevali svojo zmago tako, da so premaganim sovražnikom vrezovali v hrbet podobo orla.

Tudi čarovništvo se je posluževalo orla. Kdor je jedel orlovo meso, je dobil čarovno moč. V stari lombardski pravljici je star, na smrt bolan kralj čudežno ozdravel s tem, da je jedel orlovsko meso. Podoba orla na smaragdu je pregnala kobilice. Islandci so uporabljali orlove krempelj kot vraževerni obesek v obrambo proti zlim silam, nesrečam, boleznim in podobnemu na verižici od ure. Indijanci črpajo nadnaravno moč iz orlovega jezika in sploh ima pri njih orel veliko vlogo. Nešteto indijanskih poglavarjev je nosilo ime orla z raznimi pridevki. Proti kačam so uporabljali orlovski gnoj ali so pa postavljali bronaste podobe orla, ki drži v krempljih ujeto kačo. Po veri starih Germanov se zračni in vetrovni zli duhovi spremenijo v podobo orla.

Božanski ptici so v ljudski medicini pripisovali posebno moč. Za pospeševanje prebave so si devali na želodec in trebuh orlovo kožo. Proti padavici ni bilo boljšega zdravila kot orlova jetra in žolč. Žolč je koristil tudi proti garjam in raznim drugim kožnim boleznim. Orlova mast je pomagala proti jetiki. Orlovi možgani so baje ozdravili zlatenico, omotico in bolezn

hurja. Rimljani so cenili orlove jezike kot zdravilo proti kašlju; rimski zdravnik Galenus je priporočal proti glavobolu, naj si bolnik priveže na glavo orlovsko kost. Na Tirolskem in Bavarskem so ljudje pri hoji navkreber nosili pri sebi orlov jezik, da so lažje dihal. Okoli glave privezano orlovsko pero baje krepil spomin ali pa celo dela človeka vsevednega. Porodnici so babice za olajšanje poroda polagale pod noge orlovska peresa ali pa tudi cele peroti.

Naj omenimo še takoimenovane orlovske kamne. To so kot jabolko velike luska-ste tvorbe iz laporja z ohlapnim jedrom, zaradi česar ropočajo, če jih tresemo. Po staroveški bajki, ki je prešla tudi v naravoslovna dela srednjega veka, jemljejo orli te kamne v svoja gnezda. Žene pred porodom so nekoč rade nosile te orlovske kamne kot amulete.

Orel sam pa v prosti naravi nima takih opevanih in romantičnih lastnosti in navad. Orel je podnevna roparska ptica in spada v veliko družino sokolov. Značilni so zanj

Papež Janez XXIII. o kardinalu Stepincu

Za osmi dan smrti kardinala Stepinca je bila v sredo 17. februarja velika žalna svečanost v vatikanski baziliki svetega Petra, poroča goriški list „Katoliški glas“ iz Rima. Sredi cerkve je bil pripravljen velik katafalk, ki ga je obdajalo 103 sveč. Prisotnih je bilo 28 kardinalov, mnogo škofov in nadškofov, celotni diplomatski zbor z osebjem in zastopstva mnogih cerkvenih organizacij. Na odličnem mestu takoj za kardinali je bil ljubljanski škof Anton Vovk. Pogrebno sveto mašo je daroval dekan kardinalskega zbora Evgenij Tisserant. Po končani sveti maši je imel sveti oče nagovor. Najprej se je spomnil na leta Stepinčeve ječe ter internacije, ki jih je prenašal z neomajno vero, tako da si je pridobil splošno občudovan je. Nato je nadaljeval:

»Zares, kardinal Stepinac je zvesto upodobil v sebi božjega Pastirja: 26 let svoje škofovske službe je posvetil odlični nadškofiji, sprva v neutrudljivem in gorečem apostolskem delovanju, a v zadnjih predolgih letih boleče ločitve od vernikov je nabral tako bogastvo zaslužnja, da ga je nebeški Oče gotovo že razlil v milost in blagoslov vsem družinam in vsem vernikom goreč in pobožne Hrvatske.

Glejte, s svojo smrtjo nam kardinal nadškof Alojzij Stepinac zopet ponavlja isti veliki nauk in zgled božjega Pastirja, ki da življenje za svoje ovce.

Ljubljeni bratje in sinovi, ne smemo pozabiti njegovega resnega povabila v oporoki, naj neprestano odpuščamo in delamo za mir. Kako ganljiva in tenkočutna je njegova prošnja za odpuščanje vseh, ki jih je v življenju morda užalil, čeprav popolnoma nehoti. Kako lepe so njegove besede, ko ponavlja prošnjo umirajočega Jezusa za tiste, ki so mu krivično povzročili toliko trpljenja: Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo!

Veličastna je njegova trditev »Ne vedo, kaj delajo«, neizmerno njegovo sočutje, ki prodira s svetlobo in tragično skrivnost človeške pokvarjenosti, ki je potvorila smisel življenja posameznika in skupnosti, kakor smo sami priča.

279

FRAN ERJAVEC:

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

Dne 19. V. zjutraj, ko se je nadvojvoda ravno pripravljaj, da zapusti s svojim glavnim stanom Celovec, je pa dobil iz avstrijskega vrhovnega poveljstva ukaz, naj prodira iz Beljaka čez Špital in Salzburški proti Linzu ter se združi tam s tamošnjimi avstrijskimi divizijami. Spricho označenega poteka dogodkov pa ta ukaz seveda ni bil več izvedljiv, temveč je moral s svojo razrvano armado še pospešiti svoj umik preko Velikovca na Grädec, kamor je prispel dne 24. V. Pri Velikovcu je potušila za seboj tudi most čez Dravo, a zasledujoči jo Francozi so od Velikovčanov zahtevali, da ga v 24 urah postavijo zopet nazaj, in so odvedli v ta namen tudi nekaj mestnih uradnikov kot talce. V dnevih od 18. do 20. V. so potem noč in dan korakale skozi Beljak 4 francoske divizije, ki jih je moralo mesto seveda dobro pogostiti; dne 19. ter 20. V. je bil v Beljaku nastanjen tudi glavni stan podkralja Evgena. Enako so druge francoske divizije prodrle tudi od Soče čez Kras na Kranjsko ter dne 23. V. brez boja zasedle Ljubljano, ki jo je »branil« 76-letni strahopetni in že bebasti general Moitelle, po rodu Belgijec (avstrijski vojaki so ob tej priliki tu izropali vse blagajne in večidel dezertirali). Tako so imeli Francozi konec meseca maja vnovič v rokah skoro vse slovensko ozemlje razen Dolenjske. Takoj po svojem prihodu na Slovensko so Francozi tudi razpustili (14. V.) brambovce in ukazali zažgati hiše vseh njihovih častnikov, ki bi se v 14 dneh

ne vrnili na svoje domove. Velika večina domobrancev se je kmalu potem tudi res razbežala.

Komaj šest tednov poprej so avstrijske divizije še samozvestno začele vojno, a sedaj so že pobite bežale nazaj skozi Koroško. To ni porazno vplivalo le na moralo nadvojvodove armade, temveč tudi na prebivalstvo. Ker spricho nedostajanja vozil ni bilo mogoče odpeljati v Celovcu nakopičenih skladišč, je prišlo že dne 18. V. tudi tu do splošne anarhije in plenjenja, tako da je moral posredovati sam nadvojvoda. Naslednji dan popoldne so zapustili Celovec še poslednji oddelki avstrijskih zadnjih straž. Meščanstvo, zbrano pri glavni stražnici (to so koroški stanovi l. 1807 na novo zgradili) in oboroženo s starimi puškami medtem že razpuščene dijaške domobranske čete, je vse preplašeno pričakovalo že tretje francoske okupacije, javno oblast je pa — kakor že ob priliki prejšnjih okupacij — že dne 19. V. prevzela zopet posebna deželna upravna komisija pod predsedstvom kresijskega glavarja Fr. pl. Fradeneka. Še isti večer je pridirjala v mesto prva francoska predstraža, se čez noč zopet umaknila, a naslednje dopoldne (20. V. 1809) sta potem vkorakala v Celovec dva francoska konjeniška polka in nekaj oddelkov pehote. Kakor ob prejšnjih francoskih invazijah jih je tudi ob tej priliki pričakoval škof Salm (ta se je bil medtem že vrnil s Tirolske) na čelu drugih uglednih meščanov in prosil, naj bi francosko poveljstvo preprečilo vsakršne izgred. Na binkoštno nedeljo (21. V.) so vkorakale v Celovec potem še 4 francosko-italijanske divizije (skupno 36.000 mož) s podkraljem Evgenom na čelu. Vojaštvo se je nastanilo okoli mesta, podkralj pa v škofijski palači, od koder je potem že naslednji dan izdal dnevno povelje, v katerem je strogo prepovedal vsake iz-

močni kremplji in dolg raven kljun, ki je le na koncu zakriviljen.

Orli živijo v parih. V svoje ne ravno posebno umetno gnezdo iz dračja v skalnatih razpokah ali drevesnih krošnjah znese samica letno dve rjavo pegasti jajci, pri manjših vrstah orlov pa so jajca tri ali štiri. Plen zgrabijo sede ali v poletu s kremplji in ga nato usmrtilo s kljunom. Nato ugrabljeno žival odnesejo mladičem. Ujetništvo prenaša orel dobro.

Orle najdemo po vseh delih sveta. Evropske vrste spadajo k ožji družini planinskih in morskih orlov. Naš planinski orel doseže razpet do dva metra. Planinski orel gnezdi v Alpah in Češkem lesu. V jugovzhodni Evropi do Madžarske kraljuje cesarski orel, ki ima raven in krajši rep, temno perje na nogah in belopisana ramena. Kanadski orel je podoben našemu planinskemu, severnoafriški pa cesarskemu orlu.

Izven Evrope živijo še tile zastopniki orlovske družine: brkati ser, čopasti orel, opičji orel, davilec in harpija, ki je največja ptica roparica Južne Amerike. Razne vrste ribjih orlov pa spadajo že k drugim skupinam ptic.

O, da bi dopolnjeni žrtvi vélikega duhovnika in škofa smele vse dobre in poštene duše pozdraviti vrnitev državljan-skega in verskega miru, ki bi, ob spoštovanju trdnih in plemenitih navad, zagotovil prenovljeno rast vseh proti visokim idealom, ki se v Kristusovem duhu združujejo v složno in odkritosrčno sodelovanje pri iskanju in uživanju pravega napredka na zemlji, kar bi napravilo manj žalostno in bolj prijetno človeško sožitje na zemlji.

Naše liturgične molitve, ki se dvigajo z naših ustnic in iz naših src ob oblakih kadila, naj prosijo še enkrat mir in nebeško slavo umrlemu Stepincu. Ob tej molitvi se čutimo združeni z vsemi člani častitega kardinalskega kolegija, ki so tu prisotni in z onimi, ki so se hoteli iz vseh delov sveta pridružiti žalosti skupnega očeta, da bi mu v bratski skupnosti izrazili sožalje vesoljne Cerkve. Kardinal Alojzij Stepinac ni mogel niti enkrat obleči škrlatne kardinalske obleke, ki si jo je bogato zaslužil, kot kardinal ni nikdar prišel iz svojega rojstnega kraja in svoje konfinacije. Toda trdno verujemo in upamo, da bo v milosti in luči Gospodovi raztegnil svoje varstvo nad kardinalskim kolegijem, kateremu ostane on svetla čast, nad vso sveto Cerkvijo in nad celo Jugoslavijo.

Preč. g. John Blažič — monsignore

Sv. oče Janez XXIII. je imenoval preč. g. Johna Blažiča, župnika v Uniontownu (USA), za monsignorja. S tem je Sv. stolica počastila enega izmed najbolj vnetih slovenskih duhovnikov v Ameriki, pa tudi zavednega narodnjaka, ki kljub temu, da je vse svoje življenje prebil v novi domovini, ni pozabil na svoj slovenski rod in je svojo narodno zavest vedno tudi z dejanji izpričeval.

Msgr. Blažič se je rodil leta 1881 v Zihovem selu na Dolenjskem ter je po končani gimnaziji v Novem mestu odšel preko velike luže v Ameriko. Ondi je stopil v bogoslovje v mestu St. Paul, kjer je ob prelomu stoletja študiralo več slovenskih mladeničev. Leta 1908 je zapel svojo novo mašo nato pa odšel v dušno pastirstvo. Prvo leto je bil kaplan pri pok. msgr. Ponikvarju v Clevelandu, nato pa je dobil župnijo sv. Rozalije v Brandenville, odkoder je bil pa kmalu premeščen v Levronne. Ondi je razvil zelo marljivo dušnopastirsko delavnost, sezidal je novo cerkev, poleg nje pa je postavil šolo in poslopje za sestre. Po 16-letnem uspešnem delu mu je škof podelil župnijo Uniontown v industrijski pokrajini Pennsilvania, ki je središče premogovne in železarske industrije. Uniontown pa je tudi ena izmed največjih slovaških naselbin v Ameriki. Msgr. Blažič ond

Finžgarjevi „Izbrani spisi“

Pri Mohorjevi družbi v Celju je pred kratkim izšel prvi zvezek „Izbranih spisov“ Franca Sal. Finžgarja, enega izmed najbolj priljubljenih slovenskih pisateljev, ki je bolj kot kateri koli drugi slovenski umetnik znal pisati za široke plasti našega ljudstva. „Dekla Ančka“, „Strici“, „Darovana“ in predvsem njegov zgodovinski roman „Pod svobodnim soncem“ spadajo med najbolj brane slovenske knjige. Finžgarjeve igre kot „Divji lovec“, „Veriga“, „Razvalina življenja“ in druge so znane in pri ljubljene tudi pri nas na Koroškem. Kljub številnim izdajam so Finžgarjeve knjige razprodane. Temu bo sedaj odpomogla nova izdaja Finžgarjevih del, ki jo ureja dr. Franc Koblar.

Izbrano delo bo predvidoma obsegalo sedem debelih knjig in jih bo urednik opremil s potrebnimi razlagami ter pripombami, tako da bo v zakroženi celoti razvidno umetniško snovanje tega, sedaj že 89-letnega očaka slovenskih pisateljev, ki je v dobi med obema vojnama bil dolga leta tudi urednik knjižnih zbirk Mohorjeve družbe v Celju in eden izmed glavnih stebrov slovenske kulture.

grede in ukazal, da mora biti v teku 8 dni izročeno pri francoskih mestnih poveljstvih v Trbižu, Beljaku in Celovcu vse v deželi preostalo orožje in sploh vse imetje avstrijske armade. Tri dni nato je naložil francoski komisar deželi 2.5 milijona frankov vojne kontribucije, ki bi jo bilo treba plačati v treh obrokih v teku 30 dni. To je skušala potem deželna upravna komisija zbrati s prostovoljnimi posojili in s podvojitvijo ter celo početerjenjem raznih davkov. Razen tega je vojni nadkomisar še zahteval, da mora prirediti Celovec bolnico za 1000 vojakov (uporabili so za to 3 poslopja) in Beljak 2 bolnici (eno za 300 ranjencev, drugo za 300 bolnikov).

Podkralju ni šlo več za to, da bi zasledoval bežečo nadvojvodovo armado, temveč se je požuril, da doseže čimprej preko Judenburga in Semmeringa glavno Napoleonovo armado (spotoma je dne 25. V. pri St. Michaelu uničil še večje avstrijske oddelke). Tako je ostala Koroška skoro brez francoskih čet, le na Gornjem Koroškem je 22. — 28. V. šibka divizija generala Russe (7 bataljonov, 1 eskadron in 10 topov), prišedši iz Beljaka, zaman napadala poslednje utrjeno oporišče, ki je ostalo še v avstrijskih rokah, Sachsenburg, in prežala na Chastelerjeve čete, ki bi se morale umakniti s Tirolske. Ker ni uspel in ko je še izvedel, da so avstrijske čete tudi v Gornji Ziljski dolini, se je umaknil nazaj v Beljak; zato se je par dni pozneje Chasteler mogel neovirano umikati s Tirolske po Dravski dolini, da bi se združil z armado nadvojvode Janeza na štajersko-ogrski meji.

NOVI PODPRESEDNIK DEŽELNEGA SODIŠČA

Državni predsednik je imenoval sodnika višjega deželnega sodišča dr. Rudolfa Pichlerja za podpredsednika deželnega sodišča v Celovcu. Novi podpredsednik je bil rojen leta 1904 in je leta 1928 v Gradcu promoviral za doktorja. Kot sodnik je potem služboval po raznih štajerskih sodiščih, po drugi svetovni vojni pa si je pridobil ugled kot sodnik v Celovcu, kar je potrdilo tudi sedanje visoko imenovanje.

DIPLOM. ING. SAMIDE 60-LETNIK

Dne 28. februarja je praznoval 60. rojstni dan dipl. ing. J. Samide, predstojnik gozdarskega oddelka Koroške kmetijske zbornice. Jubilar je po rodu iz Kočevske na Kranjskem. Po srednješolskih študijah v Kočevju in Ljubljani je potem za eno leto stopil v ljubljanske bogoslovje. Vendar se je njegova življenjska usoda zaobrnila drugače. Odšel je s pomočjo državne štipendije na Dunaj, kjer je dovršil visoko šolo za kmetijstvo. Njegova prva služba je bila pri gozdni upravi kneza Auersperga-Turjaškega na Dolenjskem, kasneje pa je bil prevzet v državno službo. Po letu 1945 je kot pregnanec prišel na Koroško in od leta 1949 vodi gozdni referat pri Kmetijski zbornici. Dipl. ing. Samideja poznajo vsi kot odličnega strokovnjaka in kot človeka, ki rad pomaga. Njegova posebna skrb velja gospodarskemu povzdigu kmečkih gozdov. Pod njegovim vodstvom so bila narejena številna gozdna pota ter izvedeni drugi koristni gozdnogospodarski ukrepi tudi v južnem delu dežele. Še na mnoga leta!

ŽIH POLJE

Po daljšem času se znova oglašamo s poročilom o življenju pri nas. V minulem letu je bilo v naši fari rojenih 17 otrok, smrt je obiskala šestkrat in vzela s seboj same ženske. Poročenih je bilo v naši cerkvi 14 parov, vendar je večina novoporočencev prišla od drugod. Čeprav je letošnji predpust bil zelo dolg, pri nas nismo imeli nobene poroke.

Gripa tudi našemu kraju ni prizanesla, vendar hujših posledic ni bilo.

V nedeljo, dne 3. januarja smo položili na našem pokopališču k večnemu počitku Nežo Petrič, pd. štramcovo mater, ki je v 67-letu življenja odšla v večnost. Bila je pridna, verna žena, rada je molila in hodila v cerkev, dokler je le mogla. Bila je tudi članica Bratovščine Srca Jezusovega in ud Živega rožnega venca. Na smrt je bila dobro pripravljena ter je malo prej prejela svete zakramente za umirajoče. Naj počiva v miru, žalujočim svojcem pa velja naše iskreno sožalje.

ŠT. ŠTEFAN OB ZILJI

Št. Štefan je ena izmed najstarejših fara v Ziljski dolini. Stara, častitljiva cerkev bi nam lahko mnogo povedala iz zgodovine.

Lansko leto smo imeli milosti polni praznik svete birme. Lepo smo se pripravili na ta dan velikih milosti. 133 birmancev je bilo potrjenih v vojščake Kristusove.

Popravili smo del zida okrog cerkve, nabavili več novih paramentov ter drugih nujnih potrebščin. Vedno se zopet najdejo dobra srca, da vse potrebno tudi poravajo in plačajo. V jeseni smo se pogumno lotili elektrifikacije, ki mora biti v cerkvi po predpisih nanovo in strokovno izvedena. Kmalu bo dolgotrajno delo končano. K velikemu tednu dobimo nov božji grob, ki ga nam bo napravil daleč znani umetnik in slikar Friderik Jerina. Tudi kapele nam bo spomladaj popravil.

ŠMARJETA — ŽELINJE

Stopili smo v novo leto in če pogledamo nazaj, nas je marsikaj razveselilo, marsikaj pa tudi užalostilo. Danes bomo omenili nekaj, kar nam že dolgo teži srce. Premestitev župnikov leta 1955 je nam prizadelo veliko bridkost. Kot stalnega duhovnika smo dobili č. g. Janeza Štefana, doma iz slovenske Kloštrske fare. Takoj so se lotili dela, in prva njih skrb je bila dati nemški besedi in pesmi več prostora pri službi božji. Kar prvo leto so ustanovili nemški zbor, ki je v začetku pel vsako drugo nedeljo. Dve leti pozneje pa je bil slovenskemu organistu prepovedan dostop do orgel in s tem je bila popolnoma uničena slovenska pesem v cerkvi. Tako je zdaj šmarjetska fara brez domačega slovenskega petja, ki je v naši cerkvi že stoletja doma.

Pri nas na Koroškem

Tudi na Želinjah je že prvo leto bilo vse drugače urejeno. Tudi tam je bilo vsako drugo nedeljo uvedeno nemško petje. V začetku je oboje prepeval polnoštevili stari želinjski cerkveni zbor. Toda nemški vneteži niso mirovali dolgo in že so se začele nove zmešnjave. Ustanovili so tudi na Želinjah novi samo nemški pevski zbor. S prižnice smo zvedeli, da se bo ustanovil otroški zbor, kateri bo prepeval samo kadar bo zadržan cerkveni zbor. Toda najbolj čudno pa je, da nekateri ne razložijo pri petju otrok od odraslih. Tako poje pri »otroškem« zboru tudi več poročenih oseb. In dogaja se, da sme ta novi nemški zbor zmiraj pogosteje peti pri božjih službah. Značilno pa je tudi, da največji priganjač cele želinjske okolice za nemško petje tedaj, ko je bila prepovedana sloven-

Globasnica

Poročil se je marljiv prosvetar

Po lepo uspeli prireditvi, ki so jo pripravili dekleta kuharskega tečaja, smo obhajali ponedeljek nato izredno lepo in veselo poročno slovesnost. Ko so Lojza Gregoriča prvič oklicali, je marsikdo majal z glavo. Lojz ni bil samo zaposlen doma pri kmetiji, bil je tudi duša društvenega dela, posebno pa se je izkazal kot neumoren organizator in društvenemu pevskemu zboru je bil vedno najmočnejša opora. Pa tudi novo nastala godba je predvsem sad njegovega prizadevanja. Da bi imel pri vsem tem še časa za ženitev, pač nismo mogli misliti; tudi slišali nismo nič, da išče nevesto, kaj šele, da ima že izbrano. Ko pa smo 22. februarja dopoldne gledali nepregledno vrsto svatov z godbo »Črnega klobuka« na čelu, ki je spremljala ženina Lojza in njegovo izvoljenko Lenko Smrečnikovo v domačo cerkev pred poročni oltar, kajpak nismo mogli več dvomiti, da se bo Lojze vrnil iz cerkve kot mož z ženo.

Poročne obrede je opravil ženinov sošolec č. g. Janez Markič, ki je v svojem globokem nagovoru o krščanskem zakonu med drugim dejal: Naj vodi vajino življenjsko barčico nebeški Oče, Njemu neomajno zaupajta kakor deček, ki je mirno sedel, kot bi nič ne bilo, ko je sredi oceana strašen vihar premetaval parnik in so se vsi drugi potniki bali za življenje, ter na vprašanje: »Ali te nič ni strah?« dejal: »Za krmilom je moj oče, on je kapitan!« Pri poročni maši je poleg domačih pevcev povzdignil slovesnost še moški zbor iz Štebna.

Nato se je vršila vesela oiset pri šoštarju. Kakor ženin je tudi nevesta vneta igralka in pevka. Kaj čuda, če so na svatbi poleg

ska pesem, se sploh ni zanimal za cerkveno petje, čeprav je bila potreba največja.

Pa ni še bilo dovolj. Dobri verni mežnar Janez Kuchling je na vsem lepem dobil pismo, da mora oddati ključ v enem tednu, čeprav ni nič zakrivil. Edini vzrok je morda bil ta, da se je držal Slomškovih besed: Kdor svoj materni jezik zavrže, ter ga pozabi in zapusti, je zmedenemu pijancu podoben, ki zlato v prah potepta in ne ve koliko škoda si dela. Na njegovo mesto pa je prišel človek, čigar žena je pobirala podpise proti slovenskemu poku v šoli.

Kljub vsemu pa Slovenci pričakujemo boljših časov za svojo narodnost in vemo, da jih bomo tudi čakali. Če mi ne, pa naši vnuki, ki se bodo hvaležno spominjali naše vztrajnosti.

godcev imeli važno besedo tudi pevci: čez dan znameniti štebenski moški zbor, nato domači društveni pevci. Komaj so ti nehali, pa so se še oglasili svatje s kakšno svojo; veliko smeha so izzvale posebno še solo in »štajriš« točke nevestinega očeta, pd. Jamra. Kako naj naštejemo številne voščilce, ki so prišli voščiti srečo in se zahvaliti ženinu in nevesti za dosedanje požrtvovalno delo v dobrobit našega naroda. Naj omenim le g. ravnatelja dr. J. Tischlerja in č. g. dr. P. Zablatnika, predsednika Krščanske kulturne zveze v Celovcu, katere odbornik je tudi ženin. Domače društvo pa je poklonilo mladima zakoncem lepo sliko z voščilom v verzih, ki se med drugim glasi:

Prišli smo prijatli vama voščiti iz srca sreče obilo in blagoslova z neba; Bog vaju ohrani krepostna oba, trdna, značajna kot do zdaj sta bila!

Pevca vesela med nami sta pela, igrala med nami, bla z nami vesela tudi vnaprej nas ne zapustita, ostanita z nami, se z nami veselita.

Skrbita, da matere naše lepa beseda v vajini družini bo vedno donela, v molitvi in pesmi vsekdar, to narodu našemu najlepši bo dar.

Kot predsednik globaškega Katoliškega prosv. društva si je vrli ženin pridobil veliko zaslug, med katerimi velja posebno omeniti organizacijo lanskega »Pasijona«, katerega so prihajali gledat iz vse Koroške. Tudi naš list se pridružuje voščilcem: Bilo srečno!

Št. Martin pri Velikovcu

Vesela oiset pri Burgarju

Take ohceti niso vsak dan, kot je bilo zadnje ženitovanje pri Burgarju. Poročila se je brhka Pavla Zikulnig iz naše vasi z mladim Rožarjem, Valentinom Luschnigom iz Galicije. Še danes se domačini nismo sprijaznili z mislijo, da pridne Pavle ni več med nami. Tako je spadala v naše vaško in farno življenje kot vedno ustrežljiva sosedka, vesela družabnica in nadvse navdušena pevka. Pa smo se vpraševali, zakaj gre Pavla tako daleč od nas — preko Drave na južno stran. Bil je Rožarjev Folt korajžen in vztrajen in ni popustil, dokler si ni priboril Pavlinega »da!«. — Že dneve prej so domača dekleta pletla vence za svatbo pri Burgarju, fantje pa so pripravljali svoje možnarje, da se postavijo za dekleta svoje vasi. Ko so v nedeljo, dne 21. 2., začeli prihajati v Šmartin svatje, so zagrmeli možnarji, da se je čulo od Velikovca pa do Trušenj. Na poti v farno cerkev so dolgo kolono avtomobilov ustavili domači fantje s »šrangami« in ženin je moral prvič odkupiti nevesto. Še šentšefanski fantje so sprevod nato ustavili v imenu farne družine in tako pokazali, kako radi so imeli mlado nevesto. Poročne obrede so opravili preč. g. župnik Franc Katnik, vmes pa je poslavljajoči se pevki pel v slovo mešani

zbor. Gospod župnik so v prisrčnem nagovoru izrekli nevesti zahvalo za njeno požrtvovalno delo v fari ter mladi družini naročali, naj goji iskreno, nesebično ljubezen in tako ohranja božji blagoslov nad seboj. Pred cerkvijo je spet sledila pesem, nakar se je po kratkem običajnem obisku pri Litgebu svatovski zbor z novoporočencema spet vrnil na Burgarjev dom na svatovski obed. Burgarjev atej in mama sta razkošno poskrbela, da ni zmanjkalo ne jedi ne pijače. Ženin pa je povabil gališko godbo, da je veselo svirala vmes. Razvila se je prava domača družabnost, katere središče so bili poleg novoporočencev rjušnica Adela Gril, Jegartova, starešina Troštov oče iz Apač in seve Burgarjeva in Rožarjeva atej in mama. Pozno v noč so se svatje poslavljali. — Mladi družinici, Pavli in Foltu, ki bo odslej gospodarila pri Rožarju, želimo tudi mi prav obilo božjega blagoslova, sreče in uspeha!

KOKJE

Čeprav leži naša vas v središču Podjune in je le malokomu neznana, se že zelo dolgo nismo oglasili. Mogoče je že kdo mislil, da smo pri nas že čisto zaspali ali pa da sploh ne živimo več. To pa ni res, kajti

Gojenci Gospodarske šole v Tinjah pišejo:

Večkrat nam sporočijo starši in znanci od doma, češ naj jim večkrat pišemo, če ne nam bodo prijateljstvo odpovedali: Zato se danes oglašamo vsem v našem listu, ker vemo, da ga vi doma in mi tukaj radi beremo.

Ne mislite, da v gospodarski šoli v Tinjah spimo. Narobe, vsi profesorji nas obkldajo z učenjem tako, da čas res hitro mineva. Hočejo nas v teh kratkih mesecih obogatiti kar se najbolj da, da bomo potem v praktičnem življenju doma in na vasi, v fari in družini dorasli vsem nalogam, ki nas čakajo. Gospod ravnatelj Radanovič nam pa še posebno in z vsem trudom hočejo raztolmačiti pri praktičnem delu v hlevu, na njivi, travniku in vsem, s čimer se pač kmet ukvarja, kje in kako moramo gospodarsko zagrabiti, da bo naše delo vsaj tako plačano, kakor delo tovarniškega delavca. Mi moramo znati preračunati, kaj to in ono donaša, kaj se obrestuje in kaj je nerentabilno. Ta vne-ma gospoda ravnatelja je tako velika, da bi najraje šli kar z vsakim posameznim na naš dom in bi mu oni zastavili plug, s katerim bo oral celo življenje, skozi vse ovire in zapreke, ki jih srečuje kmet v svojem gospodarstvu. Razen vsega tega imamo priliko, da naredimo izpit za vožnjo s traktorjem, z avtom ali motorjem. Pri današnjem pomanjkanju delavnih moči je potrebno, da nam šola nudi priliko za traktorski izpit. To vam povemo, dragi znanci, da smo včasih tako zamaknjeni v naš študij, da moramo pri dobrotah, ki jih nam pošljete, zelo paziti, da še špile od klobas ne snemo. Gojenci smo pa letos sami luštni skupaj. Meseci, ki jih bomo preživeli v Tinjah, nam bodo ostali vse življenje v dobrem spominu. Pa še drugič kaj! Lepo vas pozdravlja

Isopp Toni, gojenec.

DAROVI ZA TISKOVNI SKLAD

Neimenovana iz Plaznice 20.—; Tazol Josefina, Breg 10.—; Ožmalc Anton, Miklavčevo 10.—; Urak Tomaž, Št. Vid v Podjuni 20.—; Dovjak Marija, Rožek 20.—; Egartner Ana, Št. Jakob 15.—; Nahtigal Jože, Saleby 23.—; Ž. u. Št. Rupert 20.—; Prof. Janez Sever, Cleveland 895.—; N. N. 20.—; Tischler Anna, Tinje 10.—; Maria Puschnig, Tinje 60.—; Preč. g. Brumnik Franc, Kotmarva ves 20.—; Kreutz Marta, Blato 10.—; Katarina Rumpold, Škofiče 20.—; Stingler Maria, Greifenburg 20.—; Strekelj Jakob, Gorenče 20.—; Podlipnig Alojzija, Riegersdorf 20.—; Kuchling Anton, Bistrica na Zilji 30.—; Wedenig Jožef, Apače 10.—; Msgr. dr. Janez Hornböck, Podgorje 20.—; Leitgeb Terezija, Pliberk 10.—; Kristof Franc, Hüttenberg 100.—; Preč. g. Jože Dobernig, Glinje 20.—

Vsem darovalcem iskrena hvala! Naj žive oni in njih posnemalci!

tudi mi pazljivo zasledujemo dogodke po svetu, bodisi da jih poslušamo po radiu ali beremo v časopisih, v »Našem tedniku«, katerega radi prebiramo. Ne maramo pa zaostajati za drugimi našimi kraji, o katerih beremo v tem našem listu, zato hočemo malo povedati kaj je bilo v zadnjem času pri nas novega. Takoj ob začetku letošnjega leta nas je obiskala božja služabnica smrt. Po dolgi in težki bolezni je dne 4. januarja umrl Franc Hanšo, pd. Tratnikov oče. Pogreb rajnega je bil v četrtek, dne 7. januarja. Obilna udeležba sorodnikov, znancev in prijateljev pri pogrebu, je pokazala, da je bil rajni med ljudmi priljubljen in spoštovan. Vsem žalujočim naše sožalje, rajni pa naj v miru počiva.

Dne 4. januarja se je začel tudi šesttedenski šivalni tečaj za dekleta pri Mežnarju, katerega se je udeležilo dvanajst tečajnic. Zaključna razstava tečaja dne 12. februarja je pokazala, kaj zmorejo naša dekleta, če jih vodi spretna roka izvežbane učiteljice. Zato jih moramo v resnici pohvaliti za njih bogato in lepo delo, saj jim bo to koristilo za življenje, kar so se naučile.

Doživeli smo še tudi vesele čase, ko smo slišali, da se pripravlja v naši vasi kar dvojna ohcet. In res v nedeljo, dne 14. februar-

(Dalje na 8. str.)

Šoferski kotiček

Kako hitro se sme voziti v Evropi?

V navedenih evropskih državah so dopustne tele največje brzine na uro (za osebnih avtomobile):

Belgija: 60 km na uro v naseljih. Na podeželju ob sobotah, nedeljah in ob praznikih 80 km, v ostalem nobenih omejitev.

Nemčija: 50 km samo v naseljih.

Anglija: 48 km samo v naseljih.

Finska: nobenih omejitev.

Francija: nobenih omejitev.

Grčija: 30 km samo v naseljih.

Holandija: 50 km samo v naseljih.

Italija: 50 km samo v naseljih.

Jugoslavija: 50 km samo v naseljih, 80 km na podeželju.

Norveška: 40 km v naseljih, 70 km na podeželju.

Avstrija: 50 km v naseljih.

Portugalska: 30 km samo v naseljih.

Švedska: 50 km samo v naseljih.

Švica: 60 km samo v naseljih.

Španija: 40 km samo v naseljih.

Turčija: 30 km samo v naseljih.

Nasvet tega tedna:

Po toči zvoniti je prepozno! Zato: vozi vedno s pametjo!

Pozor — poledica

Ceprav sije podnevi že toplo sonce, je pa treba paziti posebno zjutraj, ko se vozite na delo in zvečer domov, na ledeno prevleko cestišča. Posebno nevarna so mesta, kjer je precej sence tudi čez dan, mostovi nad rečnimi strugami ali nad železniškimi tirji, na cestah vzdolž reke in pa kadar pada megla oziroma prši rahel dežek. Zemlja je še mrzla, vodni hlapi, ki sedajo na cestišče, hitro zmrznejo in delajo tako tisto zahrbtno in nevarno ledeno plast, na kateri kolesa nimajo več prave opore. Posebno v ovinkih kolesa kaj rada zdrknejo v stran.

Ledena prevleka se podnevi in ponoči v luči reflektorjev ne zrcali tako močno kot vlaga, a vendarle bolj kot sneg ali snežena poledica. Zato upoštevajte rumene zastavice, ki opozarjajo na mesta, kjer je lahko poledenelo cestišče. Tudi če ste prepričani, da je zastavica na tem mestu že odveč, pazite! Brez vzroka je cestar gotovo ni namestil.

Ako ste zapeljali s suhega cestišča na poledenelo oziroma s mokrega na poledenelo, to tudi slišite, ker se spremeni šum koles.

Pesek, ki ga posujejo po poledenelih cestiščih, res nekoliko pomaga, a ker nekateri vozijo prehitro, ga kaj kmalu spihajo na rob ceste. Ne vozite prehitro, če je cestišče posuto s peskom! Tudi drugi bi radi brez »plesu po ledu« prišli do svojega cilja.

Če ste že iz kakršnega koli vzroka pripekljali na poledenelo cestišče s preveliko brzino, tedaj ne stopajte premočno na zavore. Zavirajte rajši samo z motorjem. Ako zavirate z zavori, vas bo zaneslo in tudi krmarjenje bo otežkočeno.

Morda ste že kdaj slišali, da je treba na poledenelih cestah voziti z zmanjšanim zračnim pritiskom v gumah? To je bilo nekdaj pravilno, a je sila zastarelo in nespametno, kajti prevmatike se vzbočijo in profil se cestišča ne prijemlje. Zračni pritisk naj ostane v pnevmatikah tak, kot je predpisan. Tako boste ohranili daljšo življenjsko dobo svojim pnevmatikam in tudi drslo ne bo. Edino, kar pomaga, je v slučaju poledenelih cest: počasna vožnja.

Če je megla, je treba voziti z zasenčenimi žarometi, ne s polno lučjo ali samo s parkirnimi svetilkami. Vozilo mora biti vidno. Ne pozabite vključiti tudi čistilcev za vetrobran, kajti na njegovi zunanji strani se nabirajo meglene kapljice, ki prekrijejo šipo in vam jemljejo vid.

Je vaše premoženje prav zavarovano?

Skoro je ni več kmetije, ki bi ne bila zavarovana pred ognjem, a na žalost se mnogokrat izkaže, ko je že prepozno, da je bilo premoženje zavarovano za prenizko vsoto.

V interesu vsakega kmeta je, da zavaruje svoje premoženje za tako vsoto, ki res odgovarja vrednosti njegovega premoženja. Gospodarska poslopja je mogoče zavarovati za celotno ali za polovično vrednost. Seveda je priporočljivo zavarovati jih za celotno vrednost, ker se pri zavarovanju za celotno vrednost zniža premija ter je v slučaju ognja nastala škoda res krita.

Kmetu se najbolj izplača zavarovati vse posestvo z eno polico, to se pravi skleniti takozvano »landwirtschaftliche Gesamtversicherung«. Kaj to pomeni? To pomeni, da je zavarovano celotno premoženje: poslopja, oprema, živina, stroji, orodje, pridelki

itd. in to za polno vrednost. Zavarovalnice dajo pri takem zavarovanju 20 do 30 odstotkov popusta pri premiji.

Morda bo kdo zaradi varčevanja mislil, da se izplača zavarovati le tisto, kar je gorljivo. Izkušnja nas pa uči, da pri požaru ne zgorejo samo stvari, ki so gorljive, ampak da ogenj uniči tudi take stvari, ki ne gorijo rade. Prenizko zavarovanje za slučaj požara je že marsikatero kmetijo uničilo.

Vzemite si enkrat toliko, časa, da pregledate svoje zavarovalne police in se informirajte glede zavarovanja pri svojih okrajnih kmečkih zbornicah.

Zavarovanje celokupnega premoženja ne ščiti le pred posledicami ognja, ampak daje zavarovanemu tudi zavest, da je svoje premoženje pametno zaščitil za slučaj nepričakovanih udarcev usode.

Moda in slog

Pod pojmom »naša obleka« razumemo navadno vse tisto, v kar smo oblečeni in obuti: obleko, čevlje, klobuk, rokavice, torbico itd. Vse to pa se mora med seboj skladati, se ujemati po barvi, kakovosti blaga, kroju itd., skratka vse mora biti v slogu. Zadeti pravi slog je za pravilno in lepo oblačenje odločilne važnosti. V glavnem poznamo dva sloga: športnega in elegantnega.

K ženskim športnim krojem spadajo predvsem moški kroji kostumov in preprostih dvodelnih oblek, ozka krila s preprostimi bluzami, nagubana krila in hlače vseh vrst.

Kakovost tkanin, ki ustreza športnemu slogu, je: volneno blago, platno, bombaž, progast žamet in pletenine.

Barve: rjava, drap, beš (beige), zelena, siva in rumena.

Vzorci tkanin: pike, črte.

Športni slog dopolnjuje tudi obutev z nizko peto in močnimi podplati, torbice velikih oblik pa tudi čepice, rute in šali, kar pač potrebujemo v določenem letnem času. Taka oblačila in omenjeni pribor nosimo torej predvsem za šport, za delo in sprehod ali pisarno in to ob vsakem dnevnem času.

Oblčila elegantnega kroja pa nosimo popoldne, predvsem pa zvečer. Njih kroji so navadno bolj fantastični ter imajo tudi tu in tam dolga, skoraj pretirano široka ali ozka krila in globoke vratne izreze.

Vrsta (oziroma kakovost) tkanin za boljše oziroma večerne obleke so: vse vrste svil, velur-šifon, čipke, brokat, vezene, razno tenko blago iz volne ali me-

Kmet kot potrošnik

Kot potrošnik oplaja avstrijsko kmetijstvo vse narodno gospodarstvo. To je razvidno iz statistike. Leta 1958 je izdalo avstrijsko kmetijstvo okroglo 21 milijard 600 milijonov šilingov. Za nakup proizvodnih sredstev in za investicije je izdalo 11 milijard šilingov; za mezde in plače 1 milijardo; za nujne potrebe v gospodinjstvu 4 milijarde 900 milijonov šilingov; za živila ter obratna sredstva iz kmetijstva pa 2 milijardi 100 milijonov šilingov. Okroglo 1 milijardo 300 milijonov šil. pa so izdali za razne druge potrebe.

Res je, da je peteršilj najbolj poznana in razširjena dišavnica, ki jo uporabljamo v naši kuhinji. Premalo pa poznamo njegove sestavine, zaradi katerih ga uvrščamo med važne sestavine vsakdanje prehrane. Hranoslovci priporočajo, naj ga ne uživamo samo kot dišavnico, ampak tudi njegov sok. Ker po okusu sok ni najbolj prijeten, svetujejo, da ga mešamo z drugimi sokovi in ga dodajamo jedem.

Zakaj ga moderna prehrana tako ceni? Peteršilj je najbogatejši vir vitamina A med vsemi rastlinami. Poleg tega vsebuje nekoliko vitamina B, nekaj vitamina C in malo vitamina E. Zelo bogat je železa in drugih rudninskih soli.

Svojo vrednost v prehrani povečuje peteršilj še s tem, da nam je vse leto na razpolago v svežem stanju. Na vrtu ga ohranimo do prvega mraza, korenine lahko odkopljemo celo pozimi, vendar ga obi-

šanege materiala in žamet.

Barve: črna, vijoličasta, rdeča, modra, bela, zlata, srebrna.

Vzorci blaga, ki so primerni za take obleke, so: rože, nežni fantazijski vzorci in vsi tisti, ki imajo sijaj. K oblačilom iz takih tkanin spada tudi lahka obutev z visoko peto in krzno, pa tudi torbice finih oblik, visoke rokavice, široki klobuki in razno okrasje.

Če pri oblačenju vedno pazimo na pravo skladnost v kroju in barvah, bomo tudi z oblekami iz cenejšega blaga lepo in okusno oblečene.

Zeja pa taka...

V Avstriji smo popili leta 1958 reci in piši 4 milijone 888.800 hektolitrov piva. Najbolj žejni so bili v Gornji Avstriji, potem pa na Dunaju, v Spodnji Avstriji, na Štajerskem, na Koroškem, na Tirolskem, v Vorarlbergu in na Gradiščanskem. Dasiravno je cena v primeri z l. 1937 precej poskočila, se je potrošnja več kot podvojila.

Kmečka žena z delom preobremenjena

Zadnje ljudsko štetje v Avstriji je pokazalo, da vodi razen 334.048 moških tudi 98.000 žena popolnoma samostojno svoje kmetije. Statistika tudi potrjuje, da je kmečka žena z delom preobremenjena. Točno so izračunali, da opravi v Avstriji industrijski delavec na leto povprečno 2.400 do 2.500 delovnih ur, kmet povprečno 3.500, kmetica pa celo 4.000 do 4.500. Verjetno je ni dežele na Zapadu, ki bi od kmečke žene zahtevala toliko dela.

Prav gotovo je delež avstrijske kmečke žene pri obnovi gospodarstva in dviganju proizvodnje prav velik. Prav njihovem delu in zavesti odgovornosti se ima avstrijsko prebivalstvo zahvaliti, da se lahko prehranjuje vključno nazadovanju števila delovnih sil in razsežnosti proizvodnih površin v večjem sorazmerju iz lastne grude kot kdajkoli prej. Skrajni čas bi bil, da tudi kmečki ženi olajšamo delo in ji na ta način omogočimo, da se bo lahko bolj posvetila nalogam, ki jih ima kot žena in mati.

PETERŠILJ

čajno uzimimo v kleti. Mlado zelenje pa imamo vso zimo na razpolago, če posadimo nekaj lepih korenin v zabojček, ki naj stoji na toplem in dovolj svetlem kraju, da lahko odganja.

V zgodnji spomladi pa nam zopet potreže z njim vrt, ker začne peteršilj zelo zgodaj zeleneti.

Zato ga pridno uporabljamo sedaj v zimskih dneh, ko naše telo kar kliče po vitaminih. Njegovo vrednost v jedeh pa ohranimo v večji meri, če jim ga primešamo tik pred serviranjem.

Črna redkev

Ko sestavljate jedilnike, tedaj na črno redkev malokdaj pomislite. Zaradi dišeče hlapljive snovi jo mnogi odklanjajo; če pa nastrgani primešate olje, potem na zraku izhlapi.

Neolupljeno namočimo za nekaj ur v

mrzlo vodo, nato jo olupimo, nastrgamo, posolimo, potresemo s sesekljano kumino, pokapamo z oljem ter pustimo tako stati nekaj minut.

Redkev je posebno dobra, če namesto olja vzamemo smetano. Nastrgana redkev, zmešana s smetano, je dober dodatek h krompirjevem piréju.

Črna redkev s fižolom morate okisati. Če je fižol pretežak, ga pretlačite.

Prav dobra je pikantna mešanica: Nastrgani redkvi dodate 2 sesekljani kisli kumarici, nastrgano jabolko, žlico olja, žlico smetane in limonin sok.

Črna redkev je zelo trda, zato je dobro naribajte, sicer pa jo moramo dobro zgri-
sti. To velja predvsem otrokom, ker si bodo na ta način utrdili zobke.

Dajte ptičem primerno krmo!

Ponovno je opaziti v krmilnicah za ptiče kruh in drobtine. Ptiči pevci pa so zelo občutljivi in poginejo, če jedo razmehčani kruh. Vse bolj in bolj se redči število koristnih ptičev prav zaradi neprave krme. Bodite zato tako dobri in hranite ptice s pravo krmo. Krmite jih le z zrnjem, ne s kruhom!

Veselo-žalostna pustna pratika

Podjetni trgovec in vrli rodoljub Franc Rutar v Dobrli vesi se je v tem presnetem pustnem času podal tudi na polje pisateljstva. Ponatiskujemo nekaj misli iz pustne številke njegovega lista »Naša pot«:

Dolg pust imamo leto, še Matija je moral svoj 24. februar odstopiti prestopnemu dnevu (Schalttag), vendar je kljub temu začel razbijati led. Led pa topijo tokrat tudi lepaki za deželnozborske volitve. Tako črne vogle in tako rdečo žerjavico imamo, da nastaja dejansko rjav dim.

Klavno živino z juga mesarji iz severa tudi takrat slabo plačujejo. Ni čuda, saj nosi večina Korošcev južno od Celovca, tujo masko in se ne upa prikazati svojega pravega obraza, še manj pa poslušati svojo vest. Kdor pa nima vesti ne more imeti značaja — no potem imajo mesarji lahko delo.

Za 1. marec mislijo Južno Koroško zamenjati za Južno Tirolsko — vendar se še ne ve na kakšni podlagi. — Stanje na Koroškem po letu 1960 in Južno Tirolsko po stanju leta 1910 ali obratno. Ako do zamenjave na pride, se lahko zgodi, da bo italijanski zunanji minister dejal, da bo iz Južne Tirolske napravil to, kar je Kreisky napravil iz Južne Koroške — raztrgal jo je. Pa tudi v drugih ozirih se utegne zgledeovati po njem. Vsi uradniki bodo Italijani in tisti, ki bo hotel priti naprej, se bo moral zapisati za Italijana. Da bo to lažje, se bo v šolah učilo le italijansko, kdor hoče svoje otroke razpostaviti šikani italijanskih učiteljev, ta naj prijavi šolarje tudi pouku v materinskem jeziku. Tako bo kmalu rešeno vprašanje manjšine v smislu vladajočih strank v Rimu. Sicer so pa na Južnem Tirolskem potrebne poleg maske še lasulje ali pa frizerji, ki bodo Germanom počrnili tudi lase. V Avstriji takih problemov ni, ker zgodovinsko je dokazano, da je itak večina prebivalstva jugovzhodne polovice Avstrije slovanskega izvora. Pa brez zamere, saj je pust, a v tem času so norčije dovoljene vsakomur. Včasih so norčije bile oficijelno dovoljene le dvorskim norcem (Hofnarren). Danes pa te posle gospoda sama opravlja.

Kar je pravih kristjanov, ve, da je za norčevanje rezerviran le en dan na leto — ker pa je le malo takih, ni mogoče ugotoviti, kdaj ljudje mislijo resno in kdaj uganjajo norce. Če molimo za te norce, jim to gotovo ne škoduje, a dobro delo je tudi, če jim pomagamo odstraniti masko in jim prikažemo v ogledalu njih pravi obraz.

Kmetje, pozor!

Pohitite z naročilom za vaše poljedelske in gospodarske stroje, ker imate zdaj še vedno priložnost izrabiti zimski popust, ki vam znatno zniža ceno. Ugodni plačilni pogoji, tudi na obroke, pri domači firmi.

Johan Lomšek

Št. Lipš, Tihoja, p. Dobrli ves

— Plačila tudi na ugodne obroke —

V mladih letih

Razvedrila in oddiha je potreben mlad človek, ki se v svojem poklicnem delu skozi tedne in mesece ubija pod strogim in zahtevnim nadzorstvom delodajalca ali mojstra. Posebno mlad človek, ki se še prebija skozi tri ali večletno učno dobo, je še prav posebno potreben sobotnega in nedeljskega oddiha in tudi dvotedenskega letnega dopusta.

Ta prosti čas mladega delavca naj torej služi krepitvi njegovega telesa in duha; zlasti vzgoji duha bi naj posvetil čim več svojega prostega časa, da se tako vsestransko usposobi za poznejše življenje. Tudi vesele razigranosti naj mu ne manjka; saj je mlad človek poln življenja in se mora tudi na neki način izživeti. Zato je naravno, da mladina kar nori za športom v najrazličnejših panogah. Saj je kar sumljivo znamenje, če mladostnik nima interesa za podobne vrste udejstvovanja. Verjetno je tak »miren fant« našel drugo vrsto zabave, ki ga povsem osvaja. Oklenil se je morda že družbe prijateljev, ki so se že pred časom odtegnili vsakemu kulturnemu delu in ki se udejstvujejo le še kot junaki po nočnih lokalih in vaških veseljah.

Poznam zgodbo takega fanta. Miren in tih je bil; skoro boječ v vsaki družbi. Samo enkrat je prišel v društveno dvorano k sestanku, pa se ni znašel. Pred drugimi je izjavil: »To pa ni zame!« Odslej se je še bolj izogibal družbe poštenih in veselih fantov. Zato so ga pa večkrat videli v družbi malovrednih; ljudje so celo začeli šušljati o sumljivih početjih njegove družbe, ki je zanimala tudi policijske oblasti. Tako se je popolnoma izločil iz vsakega življenja; saj so že s prstom za njim kazali. Tudi se je zvedelo, da so ga odpustili v delavnici; s tem je zapravil svoj poklic. Iskal je delo drugje in ga je tudi dobil, a dolgo ni vztrajal; naveličal se je in delo se mu je zdelo prenaporno. Tudi stroga disciplina pri delu mu je presedala, zato je zopet zamenjal delo. Medtem je minulo par let. Vse prošnje in solze matere niso pri sinu ničesar zalegle. Ljubeči opominili so v njem vzbujali še večji odpor in zakrknjenost. Popolnoma je pretrgal s Cerkvijo in zakramenti. Med slabimi je iskal le najslabše.

Neke noči je pa izginil. Da je v tujino pobegnil, so govorili ljudje. Tudi policija je za njim povpraševala, ker je bil osumljen prestopkov proti zasebni lastnini. Na meji so ga zajeli in moral je v zapor. Tako je končala žalostna zgodba fanta, ki je kot mladenič zašel na pot zla.

Že stari Rimljani so rekli: »Zdrav razum v zdravem telesu!« To bodi tudi danes vodilo posebno pri izbiri razvedrila v prostem času; le tako bo mladostnik postal zdrav član narodnega občestva in kremiti značaj katoliške skupnosti.

Iz našega prosvetnega življenja

Kat. prosveta na Primorskem: Še v starih časih, ko so katoliška prosvetna društva povsem svobodno mogla delovati, je bila lepa navada, da je ravno predpustni čas bilo po slovenskih farah nešteto prireditvev. To nekdanje bogato prosvetno delo je v povojnih letih v nekaterih delih slovenske zemlje popolnoma zamrlo, ponekod pa se še vztrajno in uspešno bori in tudi doprinaša lepe sadove.

Z veseljem in velikim zadoščenjem čitamo poročila iz bratske Primorske, kjer katoliška prosveta v veliki meri vrši svoje poslanstvo med tamošnjim slovenskim prebivalstvom. Tako je za letošnji pust slavil svojo desetletnico bazoviški oder in v proslavo tega praznika pripravil igro »Mladí gospod šef«. Ob tej priliki so poudarjali govorniki, kako veliko poslanstvo ima igralski oder na vasi, kjer vzgaja mladino v ljubezni in zvestobi za dom in vero. Delavni in požrtvovalni gospod bazoviški župnik pa so še posebej poudarjali, kako važno in nujno je, da se ljudje oklenejo cerkve tudi radi narodne zavesti. Ko vse odpove — dom in šola — kot na Koroškem, ne odpove cerkev. Cerkev ščiti narodne pravice, ker to zahteva naravno pravo, četrta božja zapoved in psihologija. Če bodo ljudje ljubili cerkev in zahajali k službi božji, bodo s tem ohranili tudi narodni zaklad.

Tudi v Rojanu, v Trstu in Gorici so pripravili »Veselo pustovanje«; v Rojanu poskrbi za to vsako leto dramatski odsek Ma-

MOJE PRAVICE

Sicer se v življenju zelo rado zgodi, da ljudje, ki poudarjajo vedno le svoje pravice, pogosto pozabljajo, da imajo tudi gotove dolžnosti do svojih bližnjih. Čisto naravno je, da v družabnem življenju pravicam odgovarjajo dolžnosti in kolikor več ima kdo pravic, toliko več ima tudi dolžnosti; tako je v državi, družini in v poklicu.

Podoba božja je v nas upodobljena in naše človeško dostojanstvo ima svojo podlago v naši bogupodobnosti. Razum in volja nas dvigata nad vse ostalo stvarstvo in dajeta človeku pečat neumrljivosti. Kdor zato človeku zanika bogupodobno dušo, ta ga ponižuje na stopnjo višje razvite živali; ta je ubil človeško dostojanstvo in potepal njegove pravice! Tako je bilo pogazeno človekovo dostojanstvo v dobah starega poganstva in takratni suženj je bil tragična podoba brezpravnega človeka. To se ponavlja danes v deželah popolnega brezboštva in, ko so človeku ubili dušo, so mirno spremenili deželo v policijsko državo, v kateri je na milijone modernih sužnjev v sibirskih taboriščih.

Odločeni smo braniti božje pravice, ker dobro vemo, da s tem branimo svoje pravice. Ko izpolnjujemo svoje dolžnosti do Boga, družine in družbe, ne maramo biti šleve in bojazljivi, ki bi se hlapčevsko klanjali pred mogočnejši in nasilnejši. Če namreč vestno vršimo svoje dolžnosti, se zavedamo, da nam gredo tudi pravice, ki odgovarjajo našemu človeškemu dostojanstvu. In te naše pravice niso samo borba za gnotne dobrine kot na primer: za zadostno plačo, za delež pri dobičku ali za nagrado, za bolniško in starostno zavarovanje itd. Dostojanstvo krščanskega človeka zahteva mnogo več!

Najprej in predvsem nam gre za pravne pravice, katere terjamo kot poštene ljudje za potrebe nadnaravnega reda, do katerih imamo pravico kot kristjani. Ko zahtevamo boljše delovne pogoje, lepše ravnanje in večjo varnost za telesno zdravje, še potrebujemo našega duha zdaleka ni zadoščeno. Saj je v delovnih okoliščinah naš duh brez primere v večji nevarnosti in postavljen na sramotilni oder, ker odgovorni še niso izdali zakonov v zaščito nadnaravnih dobrin človeka. Hočemo, da povsod, v de-

lavnicah in po stanovanjih, na cesti in na igriščih spoštujejo naše duše in celotno naše dostojanstvo. Zato nočemo več poslušati kletvin in gledati, kako se šopirita greh in grdobija; biti priča prostaških pogovorov in dvomnega vedenja pokvarjenih ljudi. Hočemo skratka ohraniti čisto dušo, čeprav so naše roke od dela morda umazane; nočemo več biti predmet zasmeha, ker molimo in si prizadevamo biti poštene!

To so zadeve, ki niso »privatne«, kakor se neresni in odgovorni radi izgovarjajo; to so za nas svete pravice, kakor nam je sveto rešenje naših duš! Zato se hočemo vedno zavedati teh pravic in se zanje neustrašeno boriti; saj so to pravice katoliškega delavca in so končno tudi pravice vesti.

DUHOVITI REKRUT

General de Gaulle zelo rad pripoveduje svoj doživljaj iz časov, ko je nadzoroval pouk rekrutov. Narednik se je obrnil proti novincu: »Sedaj pa pazite! Vi stojte na odprtem polju, pa prižvižga od leve strani krogla in vam odtrga levo uho. Trenutek nato prileti še z desne druga krogla in vam odtrga desno uho. Kaj boste najprej napravili?«

Rekrut je pomislil, nato pa odvrnil: »Prav ničesar, gospod narednik. Ker nič več ne vidim!« Narednik se je začudil: »Kako to, da ne vidite, saj sta krogli vendar zadeli vaši ušesi, ne pa oči!«

»Tako je, narednik! Če pa nimam več ušes, mi zdrkne čelada preko oči!«

S plesa v smrt

Kako upravičeno je opozarjanje pred lahkomisljenim veseljačenjem v pustnih dneh in koliko dušnega ter telesnega gorja povzroči norenje mladega sveta skozi dolge noči po plesiščih brez pravega nadzorstva, nam potrjuje tragičen slučaj, ki se je v letošnjem predpustu zgodil na Tržaškem.

Mlada Tržačanka Grazie Jahle, stara komaj 21 let, se je prejšnjo soboto zvečer udeležila svojega prvega plesa v življenju. Tam je po dolgem času zopet srečala nekdanjega svojega znanca geometra Caucicha in ostala vso noč v njegovi družbi. V jutranjih urah se odpravila domov in njen prijatelj jo je spremljal. Zahotelo se jima je še jutranjega sprehoda ob barkovljanski obali. Tam sta si najela avto. Pri tem se je pa zgodila strašna nesreča. Iz še nepojasnjenih vzrokov je avto zavozil preko obrežja naravnost v morske valove. Geometru Caucichu se je še posrečilo pravočasno odpreti vrata in se tako rešiti. Iz potopljenega avta je skušal rešiti tudi svojo spremljevalko, kar se mu je čez nekoliko časa tudi posrečilo; toda ko je položil nesrečno dekle na obrežje, je mogel ugotoviti samo še smrt.

Tragična smrt je zahtevala mlado življenje dekleta, ki se je prvič podala na ples. V svoji plesni obleki in z bledim obrazom je ležala na morski obali; ta žalosten pogled, ki mora presuniti sleherni srce in dati vsem, ki so odgovorni za nesmiselna razveseljevanja, dovolj misliti, je glasna obtožba današnje uživaželjne družbe. Ob enem je pa ta tragičen dogodek ob tržaški obali grenek opomin staršem, da niso brezbržni v njih odgovornosti do svojih otrok in nujna prošnja do mladine, naj življenja ne vzame tako lahkomisljeno.

VSE OB SVOJEM ČASU

Ko je sodnik zagrmel na obtoženca: »Sramujte se! Kako ste mogli kot star dedec ukrasti televizijski sprejemnik?« je mož odgovoril:

»Oprostite, gospod sodnik, ampak takrat ko sem bil mlad, še ni bilo televizije!«

Oj vinček, eekineček...

Da je vino zares plemenita pijača, nas spominja dejstvo, da je Gospod to žlahtno kapljico izbral za svojo nekrvavo daritev pri zadnji večerji oziroma pri vsaki sveti maši. Tudi zdravniki poznajo zdravilno odličnost te pijače za starejše; saj je znan pregovor: Kar je za stare zdravilo, to je za mlade strup.

Te žlahtne kapljice se je skoraj oprijela že prava slava. Nekateri ji pojejo kar prave slavonspeve in tako njeno privlačnost še bolj povečujejo. Kar romantično se jim zdi, ko hodijo po »gornjih nadstropjih« in so »nežni, ganjeni ali okrogli« in tako »merijo cestno širino«...

Pijanost in pozaba je mnogim edini izhod iz njih obupnega položaja, v katerega jih je privedla neusmiljena usoda ali pa morda tudi lastna slabost. Da, prav ta je največkrat vzrok, da klonijo pod udarci življenja in izgubijo voljo za boj, čeprav eno celo stanovanjsko hišo. Tedaj izgubijo tudi vero v samega sebe in vinska omotica jim je postala rešiteljica in najusmiljenejša prijateljica.

Statistike povedo, da potrošnja vina vedno bolj raste. Tako je dognano, da v Nemčiji vsake tri minute dobesedno zapijejo eno celo stanovanjsko hišo. V mnogih deželah sveta uporabijo dvakrat več za pijačo kot pa za ostalo prehrano. Koliko prometnih nesreč povzroči alkohol, je danes znano dejstvo in smrt ima na cesti bogato žetev prav radi alkohola za volanom. Družinske tragedije, razprti zakonci in gladojuči otroci so nesrečne žrtve nenasitnega alkohola. Kako žalostno izgledajo večkrat celo mladi ljudje, katere je telesno in duševno popolnoma izčrpal alkohol. Tak je postal suženj, ki se je sam uničil, svojce s tem onesrečil, sam pa padel v največjo ubožstvo.

Nam Slovencem večkrat očitajo, da se preveč vdajamo pijači. Znano je, da Francozi in morda še drugi južni narodi procentualno na osebo več popijejo kot pri nas, a vendar je očitke upravičen. Obsojanja vredno namreč ni uživanje vina samo na sebi, marveč neurejeno in čezmerno uživanje. Znano je, da zlasti južni narodi uživajo alkoholne pijače redno ob prehrani in to v zelo umerjeni količini, dočim se pri nas smatra vino kot nekaj priboljšek za posebne prilike.

Človek, ki hoče svoje življenje ohraniti srečno in njim, s katerimi živi v skupnosti, prihraniti mnogo bridkih ur, bo znal zavzeti pravo stališče do alkohola. Sredstvo mu bo, ki mu bo ob zmernem uživanju tudi kdaj razveselilo srce v družbi dragih, a v zavesti odgovornosti pred družino, za volanom ali v družbi ne bo nikdar pozabil, da utegne alkohol postati največji sovražnik njegovega dostojanstva in njegove sreče.

Kaj pa kino?

UMAZANIJA V FILMU

Nekdo se je takole izjavil glede obiska kino-dvoran po naših vaseh: »Če ima kino-predstava oceno V — odsvetujemo ali VI — odklanjamo, potem je dvorana gotovo polno zasedena.« Pa nikar ne mislite, da je tisti mož kak globoko veren ali vsaj povprečen kristjan! Prav nič mu ni za versko vzgojo in vendar je izrekel to obsodbo naših ljudi. Dvoje žalostnih dejstev je v tej žalostni izjavi: prvič, kako je tudi naš podeželski človek podlegel materialistični uživaželjnosti in moralni izkvarjenosti; drugič pa, kako malo je ljudem, ki se še le hočejo imenovati kristjane, mar cerkvena sodba, ki opozarja pred strupom filmske nemorale.

Če pregledujemo filmske programe tedna za tednom, moramo ugotoviti, da je med filmi, ki jih predvajajo po našem podeželju, skoro polovica takih, katere je Katoliška filmska komisija ocenila za neprimerne za katoličane. Čudimo se temu tembolj, ker so v večini lastniki kinodvoran javne ustanove, največkrat občinska uprava; torej tista ustanova, ki bi po svojem poslanstvu in po zakonu vendar morala skrbeti za javno moralo in zatirati umazanijo v javnosti.

Tako moramo z ogorčenjem ožigosati kot nekrščansko in skrajno nelojalno, da se nekje prav v postnem času predvaja več filmov, ki na najprostaški način žalijo krščansko moralo in tako skrunijo čas, ki je katoličanu svet.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

„Tolminci gredo“

Kot smo pred kratkim poročali, je v Ljubljani umrl Ivan Pregelj, eden največjih slovenskih pisateljev sploh in najvidnejši katoliški literarni ustvarjalec v prvi polovici tega stoletja. Prinašamo tukaj odlomek iz njegovega velikega zgodovinskega romana „Tolminci“, ki opisuje kmečki upor leta 1712–1713, ko so kmetje-tlačani iz gorate tolminske pokrajine zagrabili za orožje ter se podali v Gorico, da izsilijo konec krivičnih davkov ter izpust ujetih talcev, ki jih je goriški podglavar Adam Strassoldo dal vreči v ječo. Prišli so pod vodstvom mladega in odločnega kmečkega fanta Gradnika v Gorico prav v času, ko Strassoldo ni imel dovolj vojakov pri roki.

»Tolminci gredo!«
Strah se je polastil vsega mesta, ko se je raznesla ta vest. Hišni gospodarji so zapirali vrata. Trgovci, peki, krčmarji in mesarji so pa še premišljali, kaj naj store. Ko je razburjenje naraščalo spričo begajočih črnidov in mestnih čuvajev, ko je začelo vrhu tega še pri svetem Antonu zvoniti kakor ob požaru in je jeknil z gradu topovski strel iz mortalete, so se zaprle tudi trgovine. Čuti je bilo razburjene glasove, da bodo kmetje rušili in zažigali. Oglasili so se vzkliki jasne nejevolje proti poglavarju, ki da ščiti davkarje in Bandela. Bilo je dokaj nezadovoljnežev, ki so kazali neprikrito, da se bodo pridružili kmetom. Med temi so bili zlasti mesarji, ki jih je vodil močni Zorut. Tisti trenotek sta se pripodila Radetič in Formentini. Od mestnih vrat nad Kornom se je razlegal šum množic.

»So že tu,« je zdajci zaklical mesar Zorut. Res se je počrnila ulica od cerkve svetega Antona doli, kjer so stopili prvi kmetje v mesto. Po ulicah so begali ljudje. Razkušana ženska je privihrala od svetega Janeza in vpila bolestno:
»Žino, moj žino!«

Našla je potepenega otroka in ga jokaje in zmerjaje vlekla s seboj. Po hišah v oknih je bilo opaziti dokaj nemirnih obrazov. V nekaj minutah so kmetje napolnili ves široki prostor na Kornu. V svojih domačih oblekah iz rjavega sukna, mezlana ali samo v prtenicah, s klobuki, ki so imeli široke kraje, za katere so bili zateknili šojino in drugačno perje, so bili kaj mrka vojska, zlasti še, ker niso bili praznih rok, temveč so imeli orožje, ki je tembolj strašilo, ker ni bilo ene vrste. Vendar je bilo videti, da strahovito oboroženi ljudje niso tako strašni. Nekako v zadregi so se privali, ogledovali se radovedno, govorili bolj tiho kakor glasno, kakor da se boje. Mesar Zorut je gledal mirno čez nje. Bil je za glavo višji. Na krat se je premaknil in se ril k znanemu človeku.

»Me poznaš?« je vprašal.
»O, Zorut!« je vzklil nagovorjeni. Bil je Pavšič iz Kronberga. Zasmel se je in dejal:
»Kaj praviš?«
»Kaj pravim? Da je prav tako,« je dejal Zorut.
»Ali slišite, Tolminci?« je zavpil Pavšič.
»Le nič se ne bojte. Meščani držé z vami.«

»Le po Bandelu!« je vzklil pritrjeva- je Zorut in začel bližnjim stiskati roke. Kmetje so se otresli svoje prvotne osuplosti. Razgibali so se vedro. S smehom na poštenih obrazih pa z znaki prijaznosti so skušali potolažiti in pomiriti plahe obraze v oknih. Peki so začeli odpirati svoje prodajalne, gostilničarji so odprli krčme. Tedaj je privihral po gosposki ulici mestni sodnik Brunetti.

»Peljem vas pred gospoda poglavarja,« je klical in se klanjal. Ni bil plah. V svojem mestu je bil gibek in spreten. S prikupljivim nasmehom pa s tujim naglasom je vabil.

»Peljem vas! Kje so vaši župani? I vostri decani! Za mano, možje, za mano!«

Dobrodušno so se mu smejali Tolminci. Nekateri so prepoznali v njem poslanca iz Solkana. Drugi so klicali, naj bo mir.

»Župani vkup,« je bilo čuti. Klic se je ponovil v vse strani. Ljudje so se začeli prerivati. Oglasilo se je do sedemdeset mož, ki so načelovali tolminskim občinam.

»Za mano, gospodje!« je klical Brunetti.
»Ali naj gremo?« je vprašal tedaj Andrej Laharnar Gradnika.

»Prav,« je pritrdil.
»Dobro opravite, postavite se,« so klicali ljudje, ko so se kmetiški odbranci postavili k sodniku, da jih povede.

»Orožje pustite tu,« je zaklical Gradnik.
»Seveda,« je rekel Čepovanec Podgornik. Primož Podoreh je usmeril svoj korak ob sodniku.

»Ali Gradnik ne pojde?« je bilo slišati med ljudmi.

»Ne,« je povedal. »Ostanem tu. Saj je županov dovolj.«

Ozrl se je v okno nad seboj. Lepo mestno dekle je slonelo gori. Gradnik je nekam nagonsko občutil, da opazuje prav njega. Bila mu je všeč pa je pozdravil:

»Dobro jutro, gospa.«

»Nisem gospa,« je odgovorila z nasmehom mehke pomilovalnosti. Tudi Gradnik se je nasmehnil. Meščanka je vprašala:

»Ali si oženjen?«

»Nisem!« je odgovoril, pa se je spomnil Tine, ki je prišla za njim, da jo je potem, hvaležen ji, vrnil na Tolminsko.

»Če bi bil, bi te žena ne pustila v Gorico,« je rekla meščanka.

»O, tu jih je mnogo, ki imajo žene in otroke, pa so prišli,« je odgovoril.

»Ali nič ne mislijo, da jih bodo s smrtjo kaznovali?«

Neprijazno jo je pogledal Gradnik in odvrnil:

»Saj nismo roparji, da bi nas na smrt obsodili.«

»Podobni ste jim,« se je smejalo dekle.

»Pa ste mi zato hudo všeč.«

»Všeč sem ji,« je občutil vedro Gradnik.

»Pusti babo,« je tedaj spregovoril nekdo ob njem. Bil je Matko. »Saj vidiš,« je pristavil, »da se le norčuje iz nas.«

»Saj se ni norčevala,« je ugovarjal Gradnik.

»Pa četudi,« je dejal Matko resno. »Ne spodobi se, Janez!«

Nagnil se je bliže k fantu.

»Že veš, čemu ne. Zato, ker je tako med tabo in mojo Tino, da hodi dekle že javno za teboj. Videl sem jo v Solkanu.«

Gradnik ni nič odgovoril in se obrnil v stran.

Tam blizu je stal Anže Rink. Zbral je bil ob sebi gručo mestnih ljudi in jim nekaj pripovedoval. Vmes pa je mož z enim očesom pogledoval na gostilno, kjer se je nad vrati zibal škripaje v rahlih sunkih vetra pločevinast obesek, kažoč zlat grozd. Anže Rink je omenil svojih osem otrok, kako mu stradajo doma, in še devetega, ki je na poti, pa ga žena kam poviti ne bo imela. Čula ga je mesar Zorut. Imel je enega otroka, pa še tisti ni hotel jesti. Anže mu je bil všeč. Prijel ga je za rame in potegnil za seboj k vratom, kjer je škripal obesek s sliko zlatega grozda. Ko sta šla, je še vprašal Zorut:

»Koliko otrok, si dejal, imaš?«

»Osem,« je odvrnil Anže, »le spremisli, kdaj pa kako naj jih nasitim.«

»Jaz imam enega,« je potožil Zorut, »vsega bi mu dal, kar bi pozelel, pa mu nič ne tekne.«

»Bog pomagaj,« je hlinil strašno začudenje Anže. »Ali mu ne znaš pomoči? Povem ti za zdravila.«

Prikupil se je mesarju in je tisto jutro tako zajtrkoval, da ni do pozne starosti pozabil hvaležno pripovedovati. Ob tisti priliki se je Anže sploh naučil še posebnega novega opravlja. Ko so se njegovi dajali z gosposko, je on ves dan pri mestnih šeskal in kaj neprisiljeno beračil, da si je prislužil lep denar.

V krčmo na drugi strani so pa vstopili Kragulj, Kobal in Tinče Munih s Stopca. Pa je vprašal Tinče:

»Bog vedi, kako je neki tistim našim, ki jih je glavar zaprl.«

Kobal je menil:

»Več, da jim ni lahko pri srcu. Da bi jim mogli vsaj kako pokazati, da so tu. Pa saj si morajo misliti, da smo.«

»Martin se je držal pošteno,« je rekel Kragulj o Munihu s Sel.

»Če bi se le bili vsi tako,« je rekel Kobal.

»Tudi Skorajčnikarja so pohvalili,« je menil Tinče. »Nisem se nadejal, da bo šel tako goreče z nami.« Tiše je pristavil. »Šime Golja noče govoriti, pa so biriški izdali, da je po zadnjem uporu prav ta krivonožec ovajal.«

»Zdaj ne bo. Ne bilo bi mu dobro,« je rekel temno Kragulj.

»Pilakarja Lapajneti so tudi ujeli,« je menil Tinče. »Kdo bi verjel?«

»Ali bi bil verjel, da bomo Gorico ustra-hovali?« je zamrmral Kobal.

»Tolmin pa še bomo,« je dodal Kragulj.

Tedaj je pokazal Tinče skozi okno:

»Poglejte, Peter Duša gre. Pretika med ljudmi kakor malhar. Koga neki išče?«

V resnici je prišel Peter iz mesta in iskal v množici. Potem je zagledal, da mu je dal Gradnik znamenje s klobukom. Duša se je preril do njega.

»Kod si hodil?« so ga vpraševali ljudje.

»Krščansko delo usmiljenja sem opravil,« je odgovoril. »Šel sem na obisk k našim jetnikom.«

»Pa si jih videl?«

»Videl ne, slišal pa. Skorajčnikar Golja kolne, Pilakar Lapajne joče pa moli. Martin Munih pa z zobmi škriplje, ker so mu v Solkanu vojaki pleče zdrobili.«

»Martin ima svojo posebno srečo,« je dejal Tinče Munih, ki se je približal.

»Pa si kaj govoril z njimi?« je vprašal.

»Sem,« je odvrnil Duša. »Tarnali so, da so jih zaprli, pa jim jesti ne dajo. Hleb kruha sem jim vrgel skozi okno, če ni padel kam v smeti in smrad.«

Preril se je do Gradnika in mu pomežiknil. Ljudje so se zagledali v drugo smer. Iz Gosposke ulice so se vračali župani in možje, ki so šli pred podglavarja: Andrej Laharnar, Občnar z Vrat, Podgornik iz Čepovana, Matej Jarc iz Ladri, Podmelški Božič, Mostarski Matevžič, Matevžič z Loga, Podoreh iz Volč, Vernovšček od Idrskega, Zlatoper niz Idrijo in še vsi drugi, ki so imeli moč v srenji in pa pravico soditi v Berlin, kakor so jo dobili, ko so njihovi volili, s tem, da so župana posamič povedali grofu na uho, pa ga je grof kot tolminski gospod nato potrdil.

Tedaj je zašepetal Duša Gradniku:

»Bandel je ušel! Pa se ne boj. Smrad gre še pod zemljo za dehorjem. Ga že najdemo.« Gradnik je molče priklimal in se obrnil k županom. Poročal je Andrej Laharnar, kako jim je uspelo pri poglavarju. Uradnik jih je prejel vljudno in jim govoril pomirljivo. Obljubil je vse in priznal, da so davke na vino in meso prosti, če res ne zmorejo; da jih nihče ne bo rubil za zaostanke, da bo dal preklicati odloke, ki pooblaščajó Bandela, da sme dolžnike zapirati in pleniti jim živino, da bo poskrbel, da se kmetom vrne blago, ki ga je Bandel vzel s tovarno živino vred na gorico.

(Dalje na 8. strani)

JULES VERNE:

116

Potovanje na Luna*)

Kapitan in poročnik sta hitela proti prednjemu delu ladje.

— Kolikšna globina? je vprašal kapitan.

— 21.762 čevljev, je odgovoril poročnik in vpisal število v svojo beležnico.

— Prav, Bronsfield, je rekel kapitan, rezultat grem vpisat v svoj zemljevid. Vi pa ukažite, da izvlečete sondo. To delo bo trajalo več ur. Medtem bo inženir dal zakuriti peči, da bomo pripravljene za odhod, brž ko boste opravili svoj posel. Sedaj je ura deset, in če dovolite, poročnik, bom malo legel.

— Izvolite, gospod, izvolite! je uslužno odvrnil poročnik Bronsfield.

Kapitan Susquehanna, sijajen mož, ponižni sluga svojih častnikov, se je vrnil v kabino, popil grog z brandyjem in glavnemu kuharju ponovno izrazil svoje zadovoljstvo. Ko je napravil tudi svojemu slugi nekaj poklonov, češ da zna dobro pripraviti posteljo, je legel in mirno zaspal.

To je bilo ob desetih zvečer. Dan 11. decembra je zamenjala prekrasna noč.

Susquehanna, korveta državne mornarice Združenih držav, s 500 konjskimi silami, je opravljala merjenja na Tihem oceanu,

okrog 400 kilometrov daleč od ameriške obale v višini tistega podolgastega polotoka, ki ga vidiš na obali New-Mexica.

Veter je polagoma ponehal. Niti najmanjša sapica ni gibala zračnih plasti. Zastava korvete je negibno visela na jamboru.

Kapitan Jonathan Blomsberry, — bratranec polkovnika Blomsberryja, enega izmed najvnetejših članov »Topniškega kluba«, ki se je oženil s Horschbiddennovo, kapitanovo teto in hčerko uglednega trgovca iz Kentuckyja, — kapitan Blomsberry si ne bi mogel želeči lepšega vremena, da uspešno konča tako kočljivo delo, kot je sondiranje. Njegova korveta ni niti čutila tistega širnega viharja, ki je razgalil kopice oblakov nad Skalnimi gorami, da so potem lahko opazovali gibanje znamenitega izstrelka. Vse se je srečno odvijalo in kapitan se kot vnet prezbiterijanec ni pozabil zahvaliti nebu.

S Susquehanna so s številnimi merjenji skušali najti najprikladnejše kraje, koder bi položili podmorske kable in zvezali Hawajske otoke z ameriško obalo.

Ta veliki načrt so napravili na pobudo mogočne družbe. Njen ravnatelj Cyrus Field, zelo pameten mož, je nameraval s široko električno mrežo povezati celo vse otoke Oceanije. Tako velikansko podjetje je bilo vredno ameriškega genija.

Prva merjenja so zaupali korveti Susque-

hanni. Tisto noč med 11. in 12. decembra je bila natančno na 27. stopinji in 7. minuti severne širine in na 41. stopinji in 37. minuti zahodne dolžine po washingtonskem meridianu.

Luna je s svojim zadnjim krajcem vzhajala na obzorju.

Ko se je kapitan Blomsberry umaknil v svojo kabino, so se v hišici na ladjinem krovu zbrali poročnik Bronsfield in nekaj častnikov. Ko se je pojavila luna, so jim misli poletetele k temu nebesnemu telesu, h kateremu so se obračale oči cele zemeljine poloble. Niti z najboljšimi mornariškimi daljnogledi ne bi mogli odkriti izstrelka na njegovi poti okoli lunine krogle, pa vendar so vsi namerili svoje daljnogledne proti svetli lunini plošči, ki so jo v istem trenutku skozi daljnogledne motrile oči milijonov ljudi.

— Pred desetimi dnevi so odleteli, je rekel poročnik Bronsfield. Kaj neki je z njimi?

— Dospeli so, poročnik, je vzklil mlad častniški pripravnik, in delajo to, kar dela vsak potnik, ko pride v novo deželo — pohajkujejo!

— Ker to pravite vi, mladi prijatelj, sem o tem prepričan, je smehljal odvrnil poročnik Bronsfield.

— Vendar, je povzel drug častnik, ne smemo dvomiti, da so dospeli. Izstrelak je gotovo padel na luno v trenutku, ko je

bil ščip, se pravi 5. opolnoči. Danes smo 11. decembra, minilo je torej 6 dni, odkar so prišli na luno. 6 krat po 24 ur brez nočne teme je pač dovolj časa, da se udobno namestiš. Zdi se mi, da jih vidim, naše drage rojake, kako taborijo na dnu doline, na bregu luninega potoka poleg izstrelka, ki se je ob padcu do polovice zaril v zemljo sredi vulkanskih kamenin. Skoraj vidim kapitana Nicholla, kako meri teren, predsednika Barbicane, kako ureja zapiske s potovanja in Michela Ardana, kako zavija lunino puščavo v dim svoje havanske cigare...

— Da, gotovo je tako, tako je! je vzklil mlad častniški pripravnik, ki ga je predstojnikovo odlično pripovedovanje navdušilo.

— Rad bi verjel, da je tako, je odgovoril poročnik, ki se ni nikoli navduševal. Neposrednih zvez z luno pa žal ne bomo nikoli imeli.

— Oprostite, poročnik, je rekel častniški pripravnik, ali predsednik Barbicane ne more pisati?

Tej pripombi so se vsi zakrohotali.

— Saj ne mislim pisma, je živahno povzel mladi mož. Pošta tu ne prihaja v poštev.

— Morda brzojav? je porogljivo vprašal eden izmed častnikov.

(Dalje prihodnjič)

Dunajski pomladanski velesejem

Prva letalska razstava

Na pomladanskem dunajskem velesejmu od 13. do 20. marca 1960 bo med drugim prvič tudi razsežna letalska razstava, ki bo vsebovala potniška in športna letala, helikopterje, jadralna letala in letalske naprave ter pribor. Poleg drugega bo videti tudi pomanjšano plastično podobo letališča Schwechat pri Dunaju, ki po izvršeni modernizaciji spada med najpomembnejša letališča na svetu, je na tiskovni konferenci izjavil zvezni svetnik Porges, tiskovni šef te važne avstrijske gospodarske ustanove. Tiskovne konference so se poleg zastopnikov koroškega časopisja udeležili še mestni svetnik g. Rudolf Novak, predsednik Koroškega velesejma, podžupan Seidling ter predstavniki Kmetijske in Trgovske zbornice.

Skupno število domačih razstavljalcev presega 3700 in nadaljnjih 1617 razstavljalcev je iz 20 tujih držav, med katerimi vodi Zapadna Nemčija, sledijo pa ji Švica, Velika Britanija, Italija, Jugoslavija in druge. Med domačimi razstavljalci je na prvem mestu zopet Dunaj, ki je zastopan s 2355 razstavljalci, sledijo mu Nižja Avstrija, Gornja Avstrija, Tirolska, Štajerska, Solnograška, Predarlška, Koroška (24) in Gradiščanska.

Posebno obsežen je letos oddelek za kmetijske stroje, kjer bo moč videti najnovejše na tem področju. Obsežen prostor je rezerviran za praktična predvajanja strojev in vozil za kmetijstvo in gozdarstvo. V tem okviru pa je posebna privlačnost prirediteljev »Akrobat na traktorju«, na kateri bodo najbolj spretni vozači kazali, kako se da sicer tako koristnim traktorjem tudi športno ali celo akrobatsko voziti. Tudi letos bo seveda kmetijsko razstavo dopolnjeval sejem klavne živine ter vinska poskušnja. Obisk tega velesejma vsem sodobnim gospodarjem priporočamo. Na železnih 25 odstotkov popusta.

Gledališče v Celovcu

MESTNO GLEDALIŠČE:

Petek, 4. 3.: Tiefland, opera (premiera). — Sobota 5. 3.: Ein Walzertraum, opera. — Nedelja, 6. 3.: Tiefland, opera. Sreda, 9. 3.: Walzertraum, opereta. — Četrtek, 10. 3.: Tiefland, opera. — Petek, 11. 3.: Die schmutzigen Hände (premiera). — Sobota, 12. 3.: Tiefland, opera. — Nedelja, 13. 3. ob 15.00 uri: Der Zigeunerbaron, opereta (poslednjič). Vse predstave se začnejo ob 20.15 uri, razen ob nedelji, ko je začetek ob 15.00 uri.

KONCERTNI DOM:

Sobota, 5. 3.: Unter uns beiden (premiera). Nedelja 6. 3., in nedelja, 13. 3.: Unter uns beiden. Začetek vselej ob 19.30 uri.

NOVA OPERNA PREMIERA

„Nižina“ (Tiefland) je delo skladatelja Evgena D'Alberta, ki je umrl leta 1932 v Rigi. Ta komponenta je napisal veliko število koncertnih in odskih del, vendar je med vsemi le „Nižina“ zaradi prepričljive obdelave človeško pretresljive snovi prešla v brezčasni program opernih gledališč. Še danes je prav tako veljavna, kot ob času svojega nastanka pred 50. leti. Glasbena partitura nudi tudi razvajenemu poslušalcu izbrane poslastice.

Lepa drevesca jabolk in hrušk odaja drevesnica M. POLZER na Vazah, Post. St. Veit i. J.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 7. 3.: 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Medigra. — Bolje paziti, kot zdraviti se. 17. 55 Pomenek z ženami. — TOREK, 8. 3.: 14.00 Poročila, objave. — Domači vrt. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 10. 3.: 14.00 Poročila, objave. — 15 minut naravoslovja: Nastanek planetov. — PETEK, 11. 3.: 14.00 Poročila, objave. — Mladinski obzornik. — SOBOTA, 12. 3.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — NEDELJA, 13. 3.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Zasluzena pohvala

V svoji tedenski kritiki programa avstrijskega radia obravnava sobotna „Kleine Zeitung“ tudi slovenske oddaje in pravi:

Kot otok miru v razburkanem morju narodnostnih napetosti učinkujejo slovenske oddaje celovškega radia. Tako s slovenske kot z druge strani ni bilo pritožb. Oddaje so pa tudi sestavljene z mnogo ljubezni in razsodnosti. Program je mnogostranski, prilagojen je slovenskemu podeželskemu prebivalstvu in ga pretežno tudi izvajajo domače moči. Posebno poglavje pa tvorijo glasbene oddaje in med njimi še prav posebno voščilne oddaje. Tu ni nikakega ozko omejenega stalnega programa s ploščami, ki se vedno znova ponavljajo. Ali pri tem pomaga tudi slovenska »voščilna teta«? Vsekakor se bo pa vsak prijatelj slovanske glasbe razveselil tudi nad sicer povečini jako skromnimi »glasbenimi pozdravi«.

Prodaj harmoniko „Royal Standard“, 3 registri in 80 basov. Cena 1.600.— šil. Dopisi na naslov: Böhm Mihael, Celovec, Viktringer Ring 26.

tem je bilo čuti strel. Nekomu med kmeti se je sprožila puška po nerodnosti.

»Streljajo,« je vzkliknil uradnik.

Sodnik Brunetti je ponovil v četrto, kaj hočejo ljudje.

»Ne!« je stresel podglavar v četrto odločno z glavo. Zavedal se je svojega odgovornostnega čina in svoje stanovske dolžnosti. Tu na Gradu se je čutil varnega in je bil odločen, da se ne vda. Tedaj pa je planilo v sobo predenj nekaj plemičev s stanovskima odbornikoma Orzonom in Delmestrijem na čelu. Začeli so mu prigovarjati, naj popusti, naj ne upropašča mesta, zakaj besnost ljudi je dokipela. Začeli bodo zares divjati, podirati in ropati.

»Poglejte, pa boste verjeli,« je vzkliknil sodnik, ki je stopil k oknu. Videti je bilo, da navaljuje množica na mestno hišo.

»Zažigajo,« je bilo čuti plemiča Orzona, ki je kazal nekam, kjer je bilo videti nekaj dima.

»Kanalje,« si je grizel poglavar ustnice. »Izpusti jim ujetnike,« je opominjal odločno Delmestri in vprašal: »Saj čujete? Če jim jih ne izpuste, osvobodili jih bodo sami. Orodja imajo dovolj.«

Podglavar se je sesedel v stol. Potem je viknil:

»Priča ste vsi, da drugače moči ni bilo!« Povesil je glavo kakor, da ga je sram. Ko jo je zopet dvignil, je videl, da je ostal sam.

Pri nas na Koroškem

(Dalje na 4. strani)

ja, sta v domači cerkvi pripeljala kar dva ženina naenkrat svoji izvoljenki pred poročni altar. In kdo sta bila tista dva? Eden je bil Leopold Plauc, pd. Sekolov Polde, ki si je izbral za življenjsko družico Marijo Kustr, Domnikovo Miciko. Drugi ženina pa je bil Jožef Petek iz št. Lipša, ki je podal roko v zakonsko zvezo Nežiki Plauc, sestri prvega ženina. Poročne obrede so opravili mil. g. prošt iz Dobrle vesi. Svatba, ki se je nadaljevala v gostilni Mežner, je potekala v najboljšem razpoloženju. Svatbo je prišlo gledat seveda tudi dosti mladih in starih iz raznih krajev; nekateri pridejo zato, ker se radi zavrtijo, drugi pa, da ob kozarčku sladkega vinca krepijo dobro voljo in gasijo svojo žejo. Obema novoporočenicima paroma pa želimo veliko sreče in medsebojnega razumevanja v skupnem zakonskem življenju.

VOGRČE

Ker se za predpust ni našel noben par, da bi nas z ojetjo razveselil, zato smo si morali preskrbeti drugo veselje. Naši prihodni igralci so nam pripravili veseloigro »Gašper gre na božjo pot«. Za igro je potrebno 18 igralcev, kar je za mali kraj kar preveč in zato je sodelovala skoro vsa naša mladina. Seveda je bilo precej mladih, ki so doživeli svoj krst na odru in sedaj, ko so premagali strah na odru, bodo drugič že bolj pogumni. Ker sodelujejo stari in mladi, je igra res lepo uspela in je bilo smeha veliko. Za smeh sta obilno poskrbela občinski policaj Polde in pa hlapec Lip. Ta se je posebno dobro odrezal, ko je sedaj imel prvič večjo vlogo in kaže, da mu je komičnost prirojena. Za »Gašperja« smo časa čakamo, da bo pripeljal k Gašperju. Pa ne zato, ker bi bil že sam tak lump in lažnivec, ampak, ker vsako vlogo dobro reši. Pa naš režiser ga je tukaj malo polomil, da mu je dal to vlogo. Že precej časa čakamo, da bo pripeljal k Gašparju ženko, mlado gospodinjjo, sedaj se je pa gotovo še ustrašil, da bi se poročil, ko je bila na odru žena Urša tako huda in ga je pred vsemi ljudmi pretepla. Pa tudi če se bo poročil, bo ženi s puško ušel, ker strellec je pa zares, v igri in doma, in bo šel streljati zajce in srnjake in fazane. Vogrjani bi bili kar veseli, da bi jih čimveč postreljal, ker je te divjadi veliko preveč in dela škodo na polju.

Na pustno nedeljo so šli naši igralci še v žvabek in zaigrali v farni dvorani, da svojim sosedom tudi prinesejo za pust poštenega veselja. Kaže, da je bilo to potrebno, ker so ljudje kar napolnili farno dvorano.

Za pustni torek so nam preskrbeli veselje šmihelčani, igralci Kat. prosvetnega društva, s šaloigro »Laži-zdravnik« in še z eno krajšo burko. Če se trudijo, naj še drugje pokažejo svoje zmožnosti in prav za pustni torek smo veseli njihovega obiska, ko tukaj nimamo drugih posebnih zabav. Jim bomo pa mi kdaj drugič vrnili obisk. Hvala jim za to lepo zabavo!

BOŽJI GROB

Včasih je bila pri nas navada, da nam je mladina pripravila za Tri kralje in za »pošlejo« nedeljo kako igro resne vsebine, za pust pa kako burko. Vendar že dolgo tega ni bilo več. Zato je bilo toliko prijetnejše presenečenje, ki ga nam je letos pripravila Farna mladina iz Pliberka, ki nas je minilo nedeljo povabila v staro šolo na Humcu k predstavi veseloigre »Lumpacij Vagabunde«.

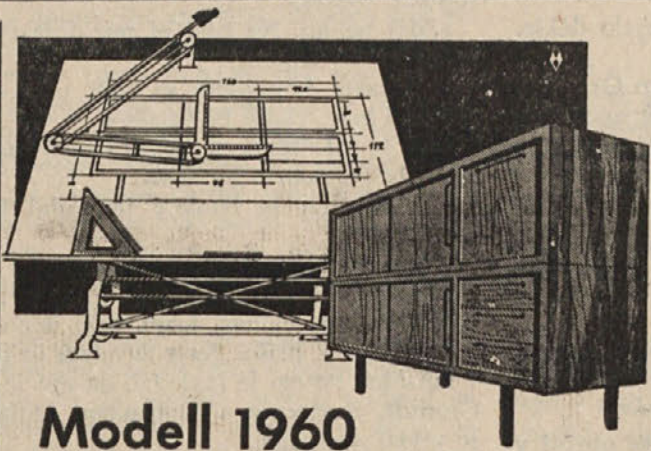
Podjetni gospod režiser je zbral tudi godbo in urezavali so poskočnice, da je bilo veselo. In niti sami nismo vedeli, da imamo v naši fari toliko pevcev, ki dobro pojejo in imajo tudi pogum za nastop. Ob napolnjeni dvorani je č. g. kaplan Mihor pozdravil občinstvo ter menil, da bomo tu pa tam morali pač zamižati, kajti igralci so sami novinci.

Toda ko so se igralci pojavili na odru, je vse šlo gladko in take so limali, šivali in zbijali, da smo jih z obema očesoma radi gledali ter bili edini v sodbi: Izvrstno!

Čestitamo vsem igralcem in sodelujočim, posebno pa g. režiserju, ki se mu je posebejno odkriti in privesti na oder toliko skritih talentov. Zahvala pa gre tudi Uranškovi družini, ki je dala na razpolago prostore.

STADLER

Möbel

Modell 1960

Mit Rat und Tat unterstützen wir unsere Lieferanten in der ständigen Weiterentwicklung und Verbesserung der Modelle. Besichtigen Sie die neuen Modelle bei uns und Sie werden feststellen, daß es wirklich außergewöhnlich formvollendete Möbel sind.

Wir beweisen es

Täglich kommen viele Besucher zu uns und sind von der großen Auswahl begeistert. Täglich beweisen wir, daß schönes Wohnen gar nicht teuer ist.

- Unsere beste Reklame ist die ständig steigende Zahl zufriedener Kunden.
- Die Auswahl ist unübertroffen.
- Wir führen nach wie vor das günstigste Volks-Schlafzimmer.
- Besichtigen Sie unsere neue Teppich- und Vorhangstoffe-Abteilung.
- Beratung durch unsere Architekten und Zustellung mit eigenen Möbelautos kostenlos.
- Kreditgewährung zinsfrei durch Eigenfinanzierung und SW-Kredit bis 30 Monate.

Diese Vorteile bietet Ihnen Ihr

Haus der guten Möbel

KLAGENFURT, Theatergasse 4 · Tel. 50-24, 52-62

„Tolminci gredo“

(Dalje s 7. strani)

škem trgu in da se jim bo povrnila vsaka škoda, ki so jo po krivici pretrpeli. Poslušalci so mrmraje pritrjevali.

»Kaj pa bo s tistimi našimi, ki jih je sam ujel in zaprl?« je vprašal Gradnik.

Laharnar je povedal, da jih glavar ne mara izpustiti. Pod prisego jih ne sme, da je rekel, češ da so se uprli njemu, ki je na mestu cesarja v deželi, pa jim žalitve ne more spregledati; cesarska visoka gnada da ne more odpustiti.

»Za nos nas vleče!« je zaklical in se obrnil k ljudem, ki so osupnili, začutili, da župani vendar niso vsega dosegli.

»Naše iz ječe,« je zaklical. »Če ne dajo zlepa, bodo pa zgrda. Ali se nismo zavezali, da bomo vsi za enega in vsak za vse? Vsi krivi ali pa vsi opravičeni!«

Ljudje so se razburjali, posvetovali. Padle so bridke besede, da so župani šemasti pa boječi. Šime Golja se je pretil do Andreja Laharnarja.

»Andrej,« je dejal. »Kaj ste počeli, da vas je tako ociganil?«

Andrej je odgovoril:

»Povem ti, če ugeniti ne moreš. Verjemi Gradniku, ki je moder in ima prav!«

»Naprej! Na Travnik!« ga je bilo tedaj slišati.

Ljudstvo se je zazibalo in se v močnem valu prelilo s trga v ozko ulico.

Tedaj je povedal Laharnar Šimnu:

»Sedemdeset nas je bilo pred gospodom. Pa sem videl, da se jih petdeset trese. Ali naj s takimi kaj počnem? Može, sem dejal, dokler naših ne izpusti, ne gremo. Pa niso hoteli ostati in jaz jih nisem bil gospodar.«

»Vajeni niso,« je vzdihnil Golja.

»Gradnik bo morda naredil kaj z njimi, midva nič,« je menil Laharnar; »sva pre-stara pa na vest preveč misliva.«

Val ljudstva ju je potegnil za seboj. Šla sta za šumom množice in tisočih korakov, ki so jekali od hiš.

S Travnika je segal šum množic prav na Grad, kamor je pobegnil podglavar Strassoldo z dvanajstimi svojimi dragonci. Uradnik je bil hudo razburjen. Skozi okno je opazoval množice pod seboj. Pokrile so ves trg in še so se ljudje gnetli iz ulic vanj. Sodnik Brunetti je stal ob vratih in povedal že v tretje, da hočejo uporni svoje zaprte tovariše nazaj in da groze, da bodo porušili podglavarjevo hišo. Podglavar je sam slišal, kako narašča šum množic. Po-